

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË
SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

UDHËZUES PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS ART PAMOR NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT

Material në ndihmë të mësuesit

2023

Koordinoi hartimin e udhëzuesit

Eni Larushku

Koordinoi redaktimin shkencor

Dr. Dorina Rapti

Koordinoi redaktimi letrar

Elfrida Begaj

Koordinoi faqosjen

Fatos Gjini

Prodhim i ASCAP, 2023

www.ascap.edu.al

Copyright ©, ASCAP

TABELA E PËRMBAJTJES

1	QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS ART PAMOR	5
	1.1 <i>Qëllimi i udhëzuesit</i>	5
	1.2 <i>Përdoruesit e udhëzuesit</i>	5
	1.3 <i>Struktura e udhëzuesit</i>	5
2	RËNDËSIA E LËNDËS ART PAMOR.....	6
	2.1 <i>Risitë e lëndës së artit pamor</i>	6
	2.2 <i>Shtrirja e lëndës së artit pamor</i>	8
3	ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE LËNDORE NË ART PAMOR.....	9
4	INTEGRIMI NDËRLËNDOR.....	11
5	TEMAT NDËRKURRIKULARE	12
	5.1 <i>Shembuj të temave ndërkurrikulare</i>	12
6	METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIE - NXËNIES NË ART PAMOR.....	13
	6.1 <i>Stilet e të nxënit</i>	15
	6.1.1 Stili i të nxënit pamor:	15
	6.1.2 Stili i të nxënit dëgjimor:	16
	6.1.3 Stili i të nxënit kinestetik:	16
	6.2 <i>Teknika të mësimdhënies</i>	17
	6.2.1 Brainstorming:	17
	6.2.2 Rrjeti i diskutimit:.....	18
	6.2.3 Teknika: Kllasteri	18
	6.2.4 Eksperimenti	20
	6.2.5 Puna në grup	20
	6.2.6 Kujtesa pamore	21
	6.2.7 Diagrami i Venit	21
	6.2.8 Hulumtimi i orientuar	22
	6.2.9 Hulumtimi i lirë	22
	6.2.10 Organizuesit grafikë.....	22
	6.2.11 Harta e të pyeturit	22
	6.2.12 Vlerësimi i veprave të artit dhe Kritika e artit :	23
	6.2.13 Teknika “Përdorimi i teknologjisë / interneti”.....	24
	6.2.14 Teknika “Hulumtimi”	24

6.2.15	Teknika “I ftuari dhe intervista”	25
7	PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR.....	26
7.1	Llojet e planifikimeve.....	26
7.2	Planifikimi vjetor i lëndës	27
7.3	Planifikimi sipas periudhave.....	29
7.4	Planifikimi ditor.....	35
8	Vlerësimi i nxënësve.....	41
8.1	Vlerësimi i nxënësve në lëndën Art pamor.....	41
8.2	Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë).....	41
8.3	Vlerësimi i të nxënësve (Detyra përmbledhëse)	42
8.3.1	Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?	42
8.3.2	Analiza e rezultateve të detyrës përmbledhëse	43
8.4	Projekti kurrikular.....	48
8.4.1	Përshkrimi i produktit të projektit.....	54
8.4.2	Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi	55
8.5	Vlerësimi i të nxënësve të nxënësve realizohet nëpërmjet:	56
8.5.1	Vlerësimi periodik	56
8.5.2	Vlerësimi përfundimtar.....	56
8.6	Vlerësimi i nxënësve me nevojë të veçanta.....	57
9	KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E ARTIT PAMOR.....	58
9.1	Kriteret për kryerjen e detyrave.....	58
9.2	Reflektimi i mësuesit	58
9.3	Kriteret e vlerësimit të detyrave.....	59

1 QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS ART PAMOR

1.1 Qëllimi i udhëzuesit

Udhëzuesi lëndor i lëndës art pamor për arsimin e mesëm të ulët, trajton në mënyrë më të thellë të gjitha aspektet e kurrikulës që nga planifikimi i saj, metoda të mësimdhënies, metoda të të nxënimit të nxënësve, vlerësimin e të nxënimit në kontekstin e zhvillimit të kompetencave gjatë zbatimit të programeve në lëndën art pamor, klasat 6-9. Në këtë udhëzues janë kombinuar të gjitha materialet në zbatim të kurrikulës me kompetenca, me eksperiencën dhe praktikat më të mira të mësuesve në shkollë.

1.2 Përdoruesit e udhëzuesit

Udhëzuesi u vjen në ndihmë punonjësve arsimorë në sistemin e arsimit parauniversitar dhe si i tillë përdoret:

- nga mësuesit, drejtuesit e shkollave, nxënësit, prindërit të cilët punojnë së bashku për të përmirësuar cilësinë e të nxënimit dhe rezultateve të nxënësve në lëndën art pamor;
- nga të gjitha institucionet arsimore në varësi të MASR-së, njësitë arsimore vendore për zhvillimin profesional, këshillimin, vëzhgimin, monitorimin, kualifikimin e punonjësve arsimorë;
- nga institucionet e arsimit të lartë që përgatisin mësues në lëndën e artit pamor, të cilët mund t'i referohen për formimin fillestar të mësuesve të rinj.

1.3 Struktura e udhëzuesit

Udhëzuesi kërkon të japë përgjigje për një sërë pyetjesh dhe çështjesh të ngritura nga drejtuesit e shkollës, mësuesit, nxënësit, prindërit të cilët herë pas here kanë dilemat e tyre në lidhje me zbatimin e kurrikulës me kompetenca në lëndën e artit pamor.

Në këtë panoramë sfidash, një vend të veçantë merr *progresi i nxënësit* në zotërimin e artit pamor. Ajo që kuptojmë me progresin, a pajtohet me atë që ne kuptojmë me konceptin e zotërimit të artit pamor? Kjo është e lidhur ngushtë menjë tjetër sfidë, disi më e gjerë, *problemi i vlerësimit*. Problemi i vlerësimit përbëhet nga dy çështje:

- o së pari, është çështja e interpretimit në mënyrë të vlefshme dhe të besueshme e vlerësimit, të cilën ne e perceptojmë si një nga komponentët kyç të zotërimit të artit pamor. Kjo lidhet me hartimin dhe miratimin e instrumenteve të vlerësimit që matin njohuritë dhe aftësitë e nxënësve në lëndën e artit pamor. Përdorimi i këtyre instrumenteve nuk duhet të çojë në rezultate të gabuara kur ne nxjerrim konkluzione

rreth zotërimit të kompetencës artistiketë nxënësve. Problemi më i madh këtu është se instrumentet mund të manipulohen duke prodhuar rezultate të pavërteta, kryesisht për shkak të vlefshmërisë së pamjaftueshme që sakrifikohet shpesh për të mirën e besueshmërisë;

- o së dyti, është çështja e mospërputhjeve të shpeshta ndërmjet tre komponentëve: *I) mënyrave të vlerësimit; II) qëllimeve të lëndës; III) formave të mësimdhënies - nxënies në art pamor.*

2 RËNDËSIA E LËNDËS ART PAMOR

2.1 Risitë e lëndës së artit pamor

Trajtimi i lëndës së artit pamor *nëpërmjet kompetencave është risia kryesore e lëndës së artit pamor.* Zotërimi i njohurive artistike nën kupton zotërimin e kompetencave në art pamor. Por, çdo të thotë kjo?

Zotërimi i një kompetence (pra të jesh kompetent) në një fushë personale, profesionale apo shoqërore do të thotë të zotërosh në një shkallë të caktuar, modele të rrethanave në aspekte të ndryshme të jetës në atë fushë. Në këto kushte, zotërimi i kompetencave në artin pamor do të thotë aftësia për të kuptuar, gjykuar përdorur artin në një shumëllojshmëri situatash dhe kontekstesh jashtë artistike, si dhe situatave në të cilën arti pamor luan ose mund të luajnë një rol të rëndësishëm.

Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies. Organizimi i mësimit të artit pamor me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat në artin pamor, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe, p. sh.: kompetenca e artit pamor “realizimi i punimit” përfshin shumë nga mundësit shprehëse të teknikave artistike. Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe, me kompetencat e lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të nxënies.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës së artit pamor mësuesi ndjek hapat e mëposhtme:

- o *përzgjedhë rezultatit/et e të nxënies nga kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse dhe i zberthen ato;*

- o *përzgjedh rezultatin/et e të nxënit* për shkallë për kompetencat e lëndës së artit pamor që synon të arrijë nxënësi;
- o *zërthen në rezultate të nxëni* për kompetencat e lëndës së artit pamor për vit mësimor, rezultatin/et e të nxënit për shkallë;
- o *përzgjedh përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies*, përmes të cilave realizohen rezultatet e të nxënit të kompetencave në art pamor, në një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënit për kompetencat kyç në një vit mësimor;
- o *planifikon mësimdhënien* duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- o *kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për lëndën e artit pamor.*

Kurrikula e artit pamor është strukturuar me tre kompetenca, të cilat përmenden si më poshtë:

Tabela 1: Kompetencat e artit pamor

Kompetenca	Treguesit
<p><i>Kompetenca: Krijimi artistik</i></p> <p>Kjo kompetencë ka të bëjë me përdorimin e ideve, organizimin e gjuhës pamore në një krijim, përdorimin e mjeteve dhe teknikave artistike.</p>	<p><i>Disa tregues kryesorë janë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o përdor ide personale, elementet e gjuhës pamore dhe stimuj për krijim; o zbulon rrugë të ndryshme për të realizuar idetë artistike; o përzgjedh elementët e duhur për të realizuar idetë artistike; o analizon burime të ndryshme informacioni për qëllimin krijues; o identifikon elementë të eksperiencës artistike, çfarë ka mësuar dhe metodat që ka përdorur;
<p><i>Kompetenca: Realizimi i punimit</i></p> <p>Kjo kompetencë ka të bëjë me zbatimin e teknikave të larmishme artistike dy dhe tre dimensionale për realizimin e ideve krijuese.</p>	<p><i>Disa tregues kryesorë janë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o përdor teknikat artistike, elementet e artit pamor në lidhje me mesazhin që do të përcjellë; o eksperimenton me mjete dhe teknika për të materializuar idetë ;

	<ul style="list-style-type: none"> o analizon qëllimin krijues; o ndan eksperiencat e tij krijuese dhe respekton mendimin e tjetrit;
<p>Kompetenca: Vlerësimi i veprave të artit</p> <p>Kjo kompetencë ka të bëjë me kuptimin dhe vlerësimin e veprave artistike duke bërë një gjykim kritik dhe estetik, që i përgjigjet kësaj grupmoshe.</p>	<p>Disa tregues kryesorë janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> o analizon dhe interpreton elementet e gjuhës vizuale, organizimin e tyre, teknikën dhe gjininë në një vepër arti; o vlerëson veprat e artit në aspektin e tyre historik dhe social-kulturor.

Organizimi i mësimit të artit pamor me bazë kompetencat, siguron zhvendosjen e fokusit të nxënies nga përmbajtja lëndore (mësuesi në qendër) në atë që nxënësit kanë nevojë të dinë dhe të bëjnë me efikasitet në situata të ndryshme të nxëni (nxënësi në qendër). Nxënësit mësojnë nga njerëzit dhe materialet përreth tyre.

2.2 Shtrirja e lëndës së artit pamor

Lënda e artit pamor zhvillohet për 35 javë mësimore me nga 1 orë mësimore secila (45 minuta), pra gjithsej 35 orë për secilën klasë, nga klasa e gjashtë deri në klasën e nëntë. Lënda e artit pamor zhvillohet përmes tre tematikave përmbajtësore: *Gjuha dhe komunikimi artistikë (GJKA)*, *Teknika dhe procese (TP)* dhe *Historia, arti dhe shoqëria (HASH)*.

Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë, ato mund të trajtohen të integruara me njëra-tjetrën. Brenda shumës së orëve për secilën klasë mësuesi planifikon të gjitha veprimtaritë që do të organizojë për një mësimdhënie – nxënie sa më efektive (si përmbajtja artit pamor sipas programit, projekti, apo edhe veprimtari të tjera në ndihmë të përparimit të nxënësit).

Tabela 2: Tabela përmbledhëse e peshave për secilën tematikë dhe klasë.

KLASA	TEMATIKAT			GJITHSEJ ORË
	GJUHA DHE KOMUNIKIMI	TEKNIKA DHE PROCES	HISTORIA MUZIKA DHE SHOQËRIA	
KLASA E GJASHTË	10	17	8	35 orë
KLASA E SHTATË	10	17	8	35 orë
KLASA E TETË	10	15	10	35 orë
KLASA E NËNTË	10	15	10	35 orë

3 ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE LËNDORE NË ART PAMOR.

Kompetenca përcaktohet si harmonizim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve për të trajtuar plotësisht situatat e kontekstit. Kompetencat kyç janë ato që i nevojiten një individi për zhvillimin e tij personal, për punësimin, për përfshirjen në jetën sociale si qytetar aktiv, për përshtatjen në botën digjitale.

Zhvillimi i kompetencave kyç nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies –nxënies nuk është një proces i veçantë, por mësuesi mban parasysh lidhjen e kompetencave kyç, me kompetencat lëndore. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat e të nxënësve, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme për procesin e të nxënësve. Kur nxënësi realizon kompetencat e artit pamor, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyç.

Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyç nëpërmjet zhvillimit të kompetencave lëndore dhe përmbajtjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

- 1) Kompetencat kyç “Komunikimi dhe të shprehurit” dhe “Të menduarit” të cilat zhvillojnë të nxënësit të kuptuarin e mesazheve që u drejtohen, të shprehin në mënyrë të përshtatshme me anë të gjuhës, simboleve, shenjave, kodeve, të përpunojnë në mënyrë të pavarur, kritike, ndërvepruese dhe krijuese informacionin mund të lidhet mjaft mirë me kompetencat e artit pamor “Krijimi artistik”, “Realizimi i punimit” dhe “Vlerësimi i veprave të artit”.

Disa ilustrime konkrete të pyetjeve tipik edhe përgjigjeve për të zhvilluar këto kompetenca.

Për shembull: Kur nxënësit krijojnë ata komunikojnë një mendim dhe e shprehin atë nëpërmjet përdorimit të gjuhës vizuale dhe teknikave të ndryshme artistike. Gjithashtu gjatë krijimit ata zgjidhin probleme të ndryshme artistike dhe zhvillojnë mendimin kritik. Në temën mësimore “Histori me fotografi” nxënësit përzgjedhin vetë imazhet fotografike sipas temës, ose i realizojnë ato. Nëpërmjet përzgjedhjes së fotografive apo realizimit të tyre ata mbajnë edhe qëndrim kritik duke vlerësuar ato që lidhen më shumë me idenë e tyre. Edhe gjatë vlerësimit të punimeve të tyre apo të shokëve ata shprehin qëndrimin e tyre.

- 2) Kompetenca kyç “Të mësuarit për të nxënë”, e cila i krijon nxënësve mundësitë për të përzgjedhur mjetet për të realizuar një krijim artistik dhe të përgatitet për të nxënësve gjatë gjithë jetës mund të lidhet më së miri me kompetencat pamore.

Për shembull: Në temën mësimore “Zbukurimi i kutisë së dhuratave nëpërmjet teknikës së stampimit” nxënësit zgjedhin vetë cilin nga llojet e stampimit me relief do të përdorin, Ata përdorin burime të ndryshme për të zgjedhur motivin dhe realizojnë në mënyrë të pavarur detyrën e dhënë.

- 3) Kompetencat kyç “Personale” dhe “Qytetare”, të cilat zhvillojnë te nxënësi vetëbesimin, vetëvlerësimin, besimin te të tjerët, bashkëjetesën sociale si qytetarë të përgjegjshëm mund të lidhet shumë mirë me kompetencat e artit pamor. Një ilustrim konkret mund të jetë një veprimtari punë në grup, (qoftë projekt, ekspozitë apo konkurs me dy skuadra).

Për shembull: Në temën mësimore “Ekspozita” nxënësit përfshihen në mënyrë aktive në përzgjedhjen e punimeve, bashkëpunojnë dhe respektojnë njëri-tjetrin. Ky bashkëpunim sjell edhe vetëbesimin dhe krijon besimin te të tjerët kur puna ndahet në mënyrën e duhur dhe sipas aftësive të gjithsecilit. Gjithashtu gjatë punës ata diskutojnë së bashku për probleme të ndryshme artistike si: shpërndarjen e punëve, mënyrën e ekspozimit, mënyrën e realizimit etj..

- 4) Kompetenca kyç “Për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin”, e cila zhvillon te nxënësi shpirtin sipërmarrës, ndërmarrjen e iniciativave mund të lidhet me kompetencat e artit pamor. Një ilustrim konkret mund të jetë një temë mësimore që lidhet me ndotjen mjedisore dhe impakti vizual që krijon ajo.

Për shembull: në temën mësimore “Si ta përmirësojmë mjedisin ku jetojmë” nxënësit nxiten të shohin me sy kritik lagjen e tyre për të gjetur gjërat që nuk shkojnë në lidhje me ndërtesat, hapësirat e gjelbërta mungesën me hapësirat për fëmijë, etj.. Ata ftohen të reflektojnë dhe të shprehen nëpërmjet artit për të dhënë idetë e tyre mbi përmirësimin e këtij mjedisi.

- 5) Kompetenca kyç “Digjitale”, e cila zhvillon te nxënësi përdorimin efektiv të pajisjeve digjitale për të shkëmbyer, prodhuar, krijuar, prezantuar apo përpunuar informacionin mund të lidhet me kompetencat artit pamor. Nxënësit realizojnë fotografi, apo kërkojnë imazhe ndihmëse për krijimin e tyre, kërkojnë të dhëna për një artist apo një periudhë artistike, bëjnë prezantime të kërkimit të tyre apo të krijimeve, etj.

4 INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Arti pamor është i lidhur me lëndët brenda fushës së saj, por edhe me fusha të tjera të nxëni në kurrikul. Elementet e artit pamor, ritmi, harmonia, dinamika etj., lidhen shumë mirë me disiplinat e tjera artistike, si kërcimin, muzikën, teatrin, por edhe me matematikën, gjuhën, shkencat shoqërore. Kështu që edhe në këtë cikël, mësuesit përmes mësimit të shumë përmbajtjeve mësimore, duhet t'u japin mundësinë nxënësve të konsolidojnë përvojat që ata kanë krijuar dhe që i sjellin në klasë, duke i pasuruar dhe duke u dhënë drejtim të mëtejshëm këtyre përvojave. Diagrami i mëposhtëm paraqet disa lidhje të artit pamor me lëndë të tjera, të para përmes njohurive.

Shembujt e mëposhtëm të integrimit ndërlëndor nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Arti pamor: shkencat e natyrës dhe matematika

Shembull: Në temën “Format natyrale dhe gjeometrike” koncepti i artit pamor është “Forma dhe klasifikimi i saj”. Këtë koncept nxënësit e përdorin për të krijuar forma të ndryshme dhe të larmishme në krijimet e tyre. Por përpara se të kalojë në procesin krijues nxënësit duhet të pajisen me njohuritë mbi këtë koncept. Në këtë rast na vijnë në ndihmë njohuritë e shkencave të natyrës të cilat i ndihmojnë nxënësit për të kuptuar shumëllojshmërinë e formave natyrale (të bimëve, të kafshëve, të maleve, të fushave, etj.). Gjithashtu matematika me njohuritë mbi format gjeometrike bazë i ndihmon nxënësit të identifikojnë këto forma gjeometrike në natyrë dhe në objektet e krijuara nga njeriu.

Arti pamor: Shkencat e natyrës, shkencat shoqërore dhe mjedisi

Shembull : Në temën “Familja ime” konceptet e artit pamor janë “Proporcionet dhe hapësira”. Këto koncepte nxënësit i përdorin për të krijuar një kompozim ku personazhet të vendosen në raportet e duhura në marrëdhënie mes tyre dhe me hapësirën ku ndodhen. Nëpërmjet këtij krijimi nxënësit japin edhe një mesazh mbi rëndësinë e familjes. Përpara se të realizojnë punimin e tyre integrimi i njohurive të shkencave të natyrës (anatomia) mbi proporcionet e trupit të njeriut është mëse i nevojshëm për të pasqyruar në mënyrën e duhur personazhet në krijimin e tyre. Gjithashtu i nevojshëm është edhe integrimi i njohurive të shkencave shoqërore dhe mjedisit, që ka lidhje me marrëdhëniet midis pjesëtarëve të familjes, me detyrat e tyre, me profesionet, me mjedisin e shëndetshëm, etj..Këto njohuri të shkencave shoqërore dhe të mjedisit do të shërbenin për të dhënë një mesazh të fortë edukativ dhe informues.

Arti pamor: Gjuhët dhe komunikimi

Shembull : Gjuhët dhe komunikimi, janë pjesë e një integrimi të përhershëm në lëndën e artit pamor. Kur nxënësit vlerësojnë punën e tyre apo të shokut ata komunikojnë nëpërmjet gjuhës, mbrojnë një argument apo e hedhin poshtë atë, shpjegojnë dhe analizojnë. Kërkimi i

materialeve të ndryshme mbi artin pamor është pjesë e integritimit gjuhësor, jo vetëm në gjuhën shqipe por edhe në gjuhë të huaja.

5 TEMAT NDËRKURRIKULARE

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Arti pamor është shumë i pranishëm në veprimtaritë e jetës së përditshme dhe është i lidhur me shumë komponentë të arsimit. Kjo lidhje është e shumëfishtë sepse ajo, jo vetëm merr në konsideratë shumë nga këta komponentë, por edhe kontribuon në realizimin e tyre. Kështu, në shqyrtimin e temave ndërkurrikulare:

- *Identiteti Kombëtar dhe njohja e kulturave;*
- *Të drejtat e njeriut;*
- *Vendimmarrja morale;*
- *Zhvillimi i qëndrueshëm;*
- *Mjedisi;*
- *Ndërvarësia;*
- *Bashkëjetesa paqësore.*

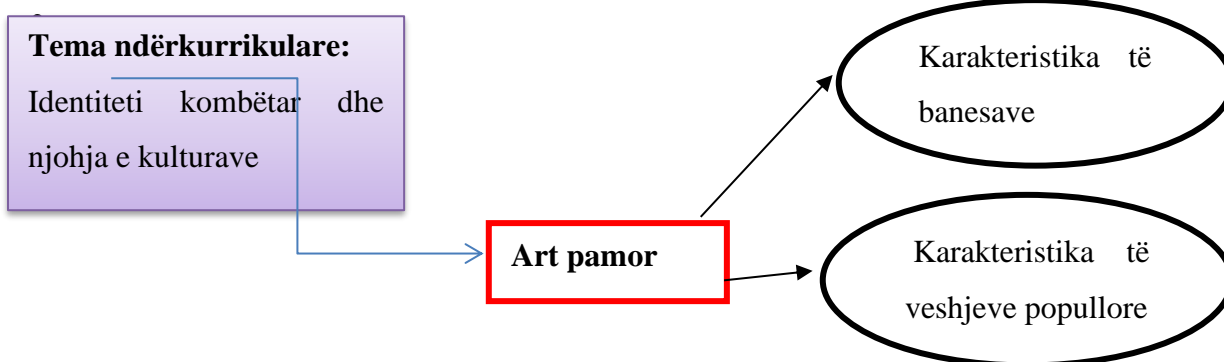
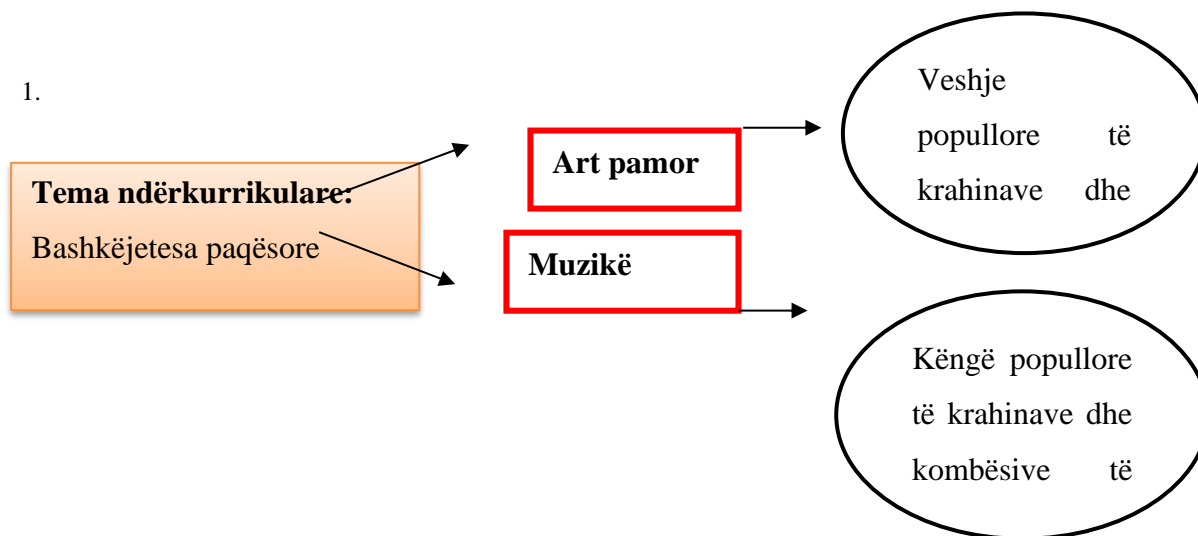
Për zhvillimin e këtyre temave mësuesi p.sh.: përforcon rëndësinë e *Identitetit Kombëtar*, duke e parë në bashkëpunim edhe me njohuritë që kanë nxënësit nga lëndët e tjera. Nxënësi kontribuon përmes veprimtarive të artit pamor, duke shpalosur *vlerat e kulturës së vet, por edhe duke respektuar dhe promovuar vlerat e kulturave të tjera*, si në punimet e veta personale ashtu edhe duke bashkëpunuar në grup.

Përmes situatave të paraqitura në temat ndërkurrikulare, nxënësi/sja ka mundësi të bëjë lidhjet ndërmjet kompetencave të artit pamor me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave. Nxënësi përdor aftësitë e tij pamore që kanë të bëjnë me simbole, vizatime grafike për të zhvilluar një marrëdhënie aktive në mjedisin e tij. Ai/ajo mund të shpjegojë fenomenet dhe dukuritë pamore në botën e tij dhe ndërvarësitë e mjedisit dhe botës njerëzore (format dhe ngjyrat).

5.1 Shembuj të temave ndërkurrikulare

Dy skemat e mëposhtme, të sjella si shembull, tregojnë qartë lidhjen e njohurive të artit pamor dhe të muzikës me temat ndërkurrikulare: ***Bashkëjetesa paqësore dhe Identiteti Kombëtar dhe njohja e kulturave.***

1.

Në temën ndërkurrikulare “Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave” konceptet e artit pamor janë “Karakteristika të veshjeve popullore” dhe “Karakteristika të banesave popullore”. Këto koncepte nxënësit i përdorin për të krijuar një album në formë dokumentimi rreth karakteristikave të veshjes dhe banesave popullore sipas krahinave të ndryshme të vendit tonë. Përpara se të kalojnë në procesin krijues nxënësit bëjnë kërkime mbi veshjet dhe banesat popullore. Në këtë rast vijnë në ndihmë ilustrime, fotografi, riprodhime veprash arti, enciklopedi, video, objekte reale etj..

6 METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIE - NXËNIES NË ART PAMOR

Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, për sa i përket mënyrës se si ata nxënë: *individualisht, në grup, nën udhëheqjen mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete* etj. Përpos kësaj, që nxënësit të zotërojnë kompetencat kyçe dhe kompetencat lëndore, duhet të përvetësojnë konceptet dhe të zotërojnë shprehitë pamore/artistike. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për

strategji të ndryshme të mësimdhënies, të cilat përshtaten me objektin e të nxënësve dhe nevojat e nxënësve.

Një mësimdhënie – nxënie e mirëmenëduar dhe e mirëplanifikuar, krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, si punën e mësuesit, ashtu edhe atë të nxënësit. Kompetencat në artin pamor janë të ndërlydhura, me energji dhe zhvillohen nëpërmjet situatave të të nxënësve që kanë në qendër pjesëmarrjen aktive të nxënësve. Nxënësit janë aktivë kur përfshihen në veprimtari krijuese apo performuese, hulumtime mbi vepra dhe përfaqësues, krijime ose simulime të njohurive pamore, aftësive, krahasime të veprave artistike apo nxjerrje konkluzionesh. Për të siguruar këtë pjesëmarrje aktive të nxënësve, mësuesi duhet të krijojë një atmosferë që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët për të zhvilluar njohuritë e tyre në artin pamor.

Çfarë dëgjoj, e harroj

Çfarë dëgjoj dhe shikoj, e kujtoj pak

Çfarë dëgjoj, shikoj dhe diskutoj, filloj ta kuptoj

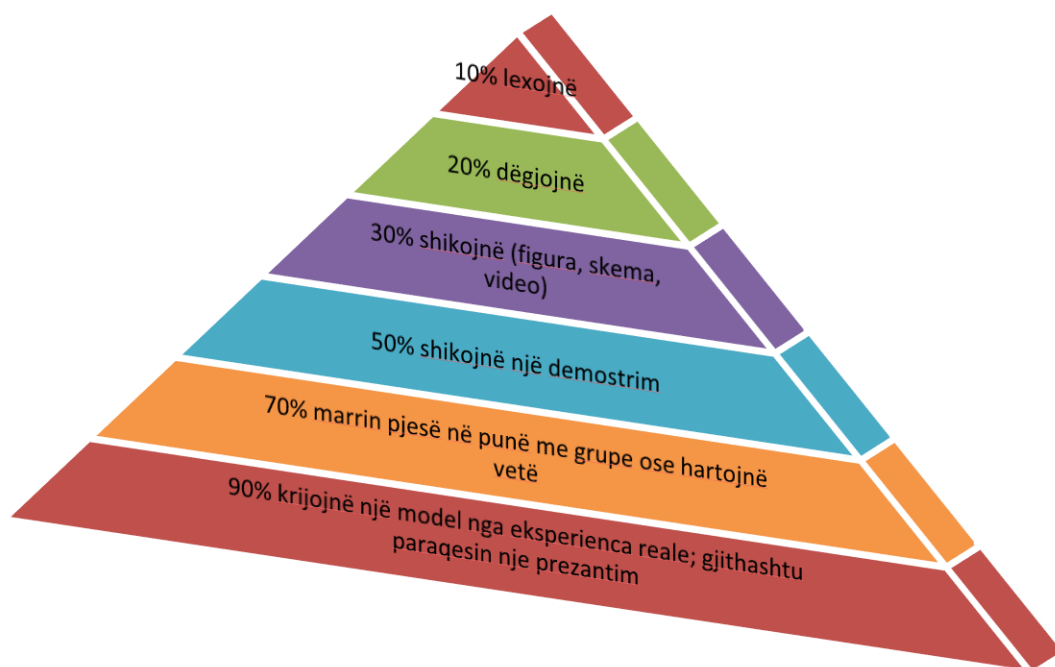
Çfarë dëgjoj, shikoj, diskutoj dhe bëj, fitoj njohuri dhe aftësi

Çfarë i mësoj dikujt tjetër bëhem kompetent.

(Sillberman, 1996)

Në mbështetje të këtyre fjalëve të Sillberman paraqitet edhe në mënyrë skematike piramida e të nxënësve nga Edgar Dale. Nxënësit janë të aftë të nxënë shumë mirë nëse:

Figura : Piramida e të nxënësve

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon të japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojat e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Prosesi mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënësve*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbajtjen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike.

Krahas këtyre përcaktimeve të të nxënësve, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënësve këto metoda.

Mësues të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqendrohen më shumë në të menduarit, te kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënësve, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënësve dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura. Stilet e të nxënësve, nëpërmjet metodave dhe teknikave të mësimdhënies përmbush detyra të rëndësishme të mësimdhënies dhe të të nxënësve. Përmes stileve të të nxënësve mësuesi:

- Ruan *përfshirjen aktive*;
- Nxiti *diskutim të hapur*;
- Nxiti nxënësit të krijojnë dhe *të bëjnë pyetjet e tyre*;
- Ndhmon *shprehjen e mendimeve të nxënësve*;
- Ruan *motivimin* e nxënësve për të mësuar;
- Siguron një mjedis ku *respektohen mendimet*;
- Krijon një shtresë për *reflektim* në atë që nxënësit *vlerësojnë*;
- Shërben si nxitje për *ndryshim*;
- Vendos shpresë për *përfshirjen kritike të nxënësve*;
- Ndhmon *mendimin kritik* në nivele të larta e të ndërlikuara.

6.1 Stilet e të nxënësve

6.1.1 Stili i të nxënësve pamor:

Përmes zbatimit të këtij stili të të nxënësve nxënësi përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së të parit. Në këtë rast mësimi konkretizohet, duke përdorur mjete mësimore si: *foto*,

harta, fotografi, grafikë, piktura, ngjyra, makete, ilustrime, vizatime, dvd (ku kemi dy lloj stilesh pamore dhe dëgjimore) etj.. Të nxënit përmes shqisës së të parit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi ku kërkohet përqendrimi i nxënësve në:

- o Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të memorizuar apo për të kujtuar një objekt, ngjarje, personazh, një situatë të caktuar në kontekstin e temës mësimore;
- o Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të nxitur diskutimin apo për të verifikuar njohuritë e marra më parë.

Në stilin e të nxënit pamor do të gruponim: *Kujtesën pamore; Organizuesit grafikë (teknikat: Diagramin e Venit, kllasterin, hartën e të pyeturit, etj..*

6.1.2 Stili i të nxënit dëgjimor:

Është kur nxënësi e përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së dëgjimit. Këta nxënës përvetësojnë më mirë dhe më lehtë njohuritë nëpërmjet *bisedave, diskutimeve* ku bëhen vlerësime, jepen mendime, përfundime, bëhen analiza etj.. Të nxënit përmes dëgjimit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi ku kërkohet përfshirja e nxënësve në:

- o Dëgjimin e shpjegimit të njohurive apo një situatë në kontekstin e temës mësimore,
- o biseda dhe diskutime në grup për prezantimin e punëve të ndryshme,
- o veprimtari që kërkon të folur të rrjedhshëm dhe të qartë.

Në stilin e të nxënit dëgjimor do të gruponim: *Brainstorming; Diskutimi; Hulumtimi i orientuar.*

6.1.3 Stili i të nxënit kinestetik:

Nxënësi përvetëson përmbajtjet mësimore në mënyrë aktive, duke *vepruar, luajtur, eksperimentuar, vizatuar* etj.. Këta nxënës janë më të suksesshëm nëse:

- o E prekin dhe e ndjejnë përmbajtjen mësimore,
- o ndërveprojnë me shokët/et dhe mësuesin,
- o ndërveprojnë me mjetet e punës,
- o përdorin gjuhën e ndjenjave.

Në stilin e të nxënit kinestetik do të gruponim: *Eksperimenti; Puna në grup; Hulumtimi i lirë dhe i orientuar; Vlerësimi i veprave të artit dhe kritika e artit.*

- o *Të tria këto stile harmonizohen dhe ndihmojnë çdo mësimdhënës të planifikojë veprimtari të larmishme mësimore, duke përdorur mjaft teknika dhe metoda të mësimdhënies.*

6.2 Teknika të mësimdhënies

6.2.1 Brainstorming:

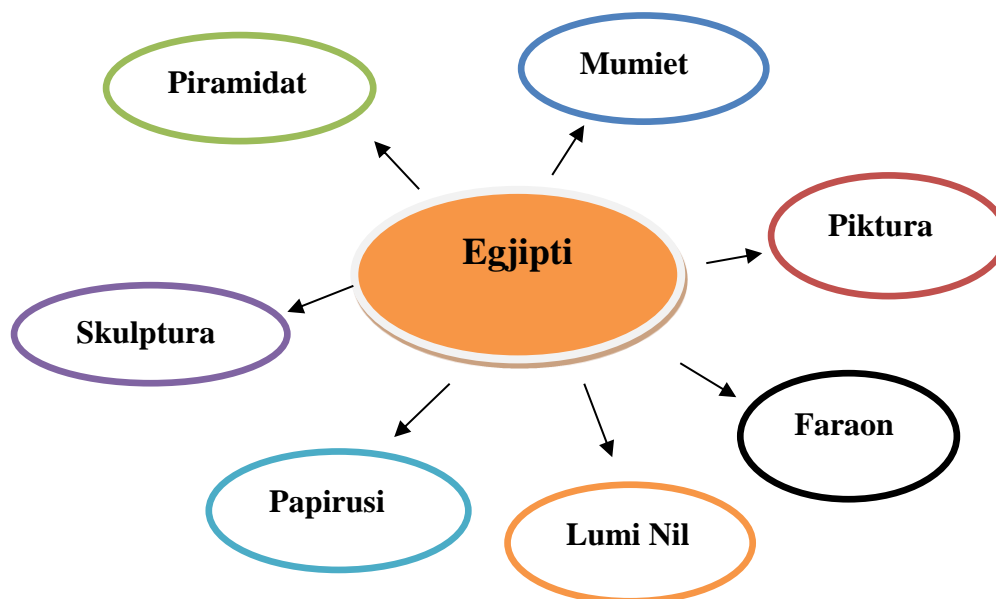
Është një veprimtari që bën pjesë në **stilin pamor** por edhe **dëgjimor**, duke iu përshtatur lëndës së artit pamor sepse nëpërmjet vendosjes së një fjale kryesore apo imazhi , shërben si fillimi i një diskutimi në mësim për një problem të caktuar, i cili më pas vazhdon me metoda e teknika të tjera.

Qëllimi i përdorimit të brainstorming-ut është të vërë në dukje sa më shumë ide, zgjidhje ose komente për një problem të dhënë. Brainstorming-u përdoret për të shprehur ide të reja me të gjithë klasën ose me një grup nxënësish dhe karakterizohet nga një lojë me përmasa të gjera dhe nga një intensitet i të shprehurit të larmishëm për gjëra të njohura.

P.sh. nga programi i artit pamor klasa 6-të ,shkruhet në dërrasë të zezë fjala “Egjipti”, ose tregohet një imazh karakteristike nga Egjipti, ku nxënësve u kërkohet të flasin rreth asaj që dinë mbi këtë periudhë, duke sjellë informacion mbi shtrirjen gjeografike, arkitekturën, veshjet, artin, kulturën etj...

Kjo teknikë kërkon të mbahet parasysh:

- o Asnjë prej zgjidhjeve e ideve të mos kritikohet,
- o të nxiten nxënësit të shprehin ide,
- o diskutimi të zhvillohet për gjëra të njohura,
- o të aktivizohen edhe nxënës të ndrojtur,
- o të shërbejë si nxehje e trurit.

6.2.2 Rrjeti i diskutimit:

është një teknikë e mësimdhënies, gjatë së cilës bëhet organizimi grafik i informacionit. Kjo teknikë i bën nxënësit të jenë të vëmendshëm ndaj informacionit të shfaqur, për të kuptuar veçorit e lëvizjeve artistike, veprat dhe krahasuar ato. Përdoret në fazën e realizimit të kuptimit dhe të reflektimit. Sipas kësaj teknike, klasa ndahet në dy grupe (“pro” dhe “kundër”). Diskutimi midis grupeve vazhdon 15-25’, sipas temës dhe mund të realizohet me nxënës të çdo moshe.

Shembull : Vëzhgo me vëmendje veprën “Dhoma në Arles” e Van Gogh dhe “Dhoma në Arles” e përditësuar sipas Roi Lihtenshtejn.

A mund të themi se vepra e realizuar nga Roi Lihtenshtejn është më e bukur se ajo e Van Gogh?

PRO

KUNDER

6.2.3 Teknika: Kllasteri

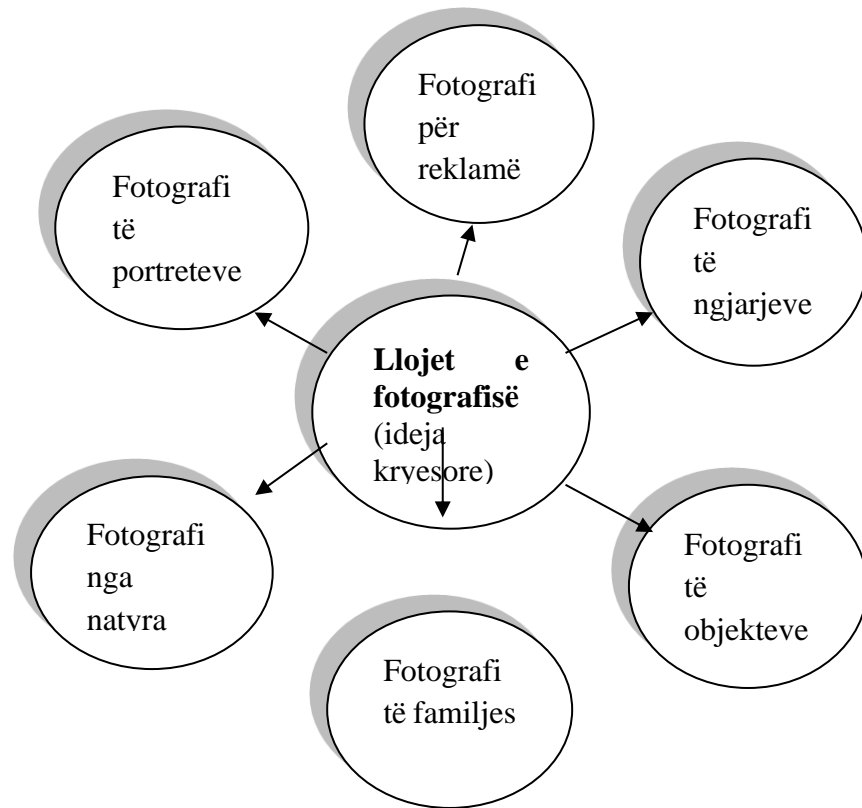
është një veprimtari që bën pjesë në **stilin pamor** por edhe **dëgjimor**. Kllasteri, ose grupimi i mendimeve që, ndonjëherë, në literaturë emërtohet “harta e mendimeve”, është një teknikë që i nxit nxënësit të mendojnë për të krijuar lidhje midis fakteve. Shërben si një mjet i fuqishëm për fillimin e procesit të të mësuarit, duke sjellë nga kujtesa njohuritë që ata kanë dhe plotësuar ato më tej gjatë fazave të tjera të orës mësimore.

Hapat për realizimin e kllasterit janë të thjeshta dhe të lehta për t’u mbajtur mend:

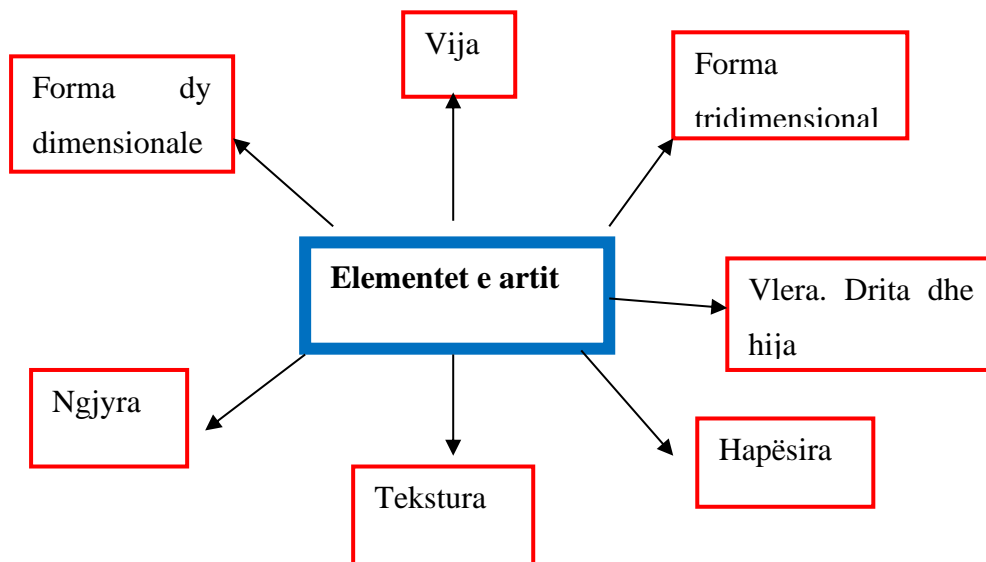
- o Shkruhet një fjalë në qendër të fletës, (dërrasës së zezë, apo sipërfaqes ku mund të shkruhet).
- o Shkruhen fjalë apo fraza që vijnë në mend rreth kësaj fjale apo tema të zgjedhur, pa gjykuar rreth tyre.
- o Kur idetë vijnë në mend të kësaj fjale apo teme të zgjedhur, pa gjykuar rreth tyre.
- o Shkrimi i ideve ndërpritet vetëm kur mbaron koha e caktuar. Ndërkohë nxënësit nuk duhet të shqetësohen për gabimet në shkrim apo në shqiptim.

Kjo teknikë mund të përdoret në fazën e evokimit dhe të reflektimit, në të gjitha lëndët dhe me çdo moshë nxënësish. Ai mund të përdoret për të stimuluar të menduarit, përpara se të studiohet pjesa ose për të bërë përmbledhjen e asaj që është studiuar;

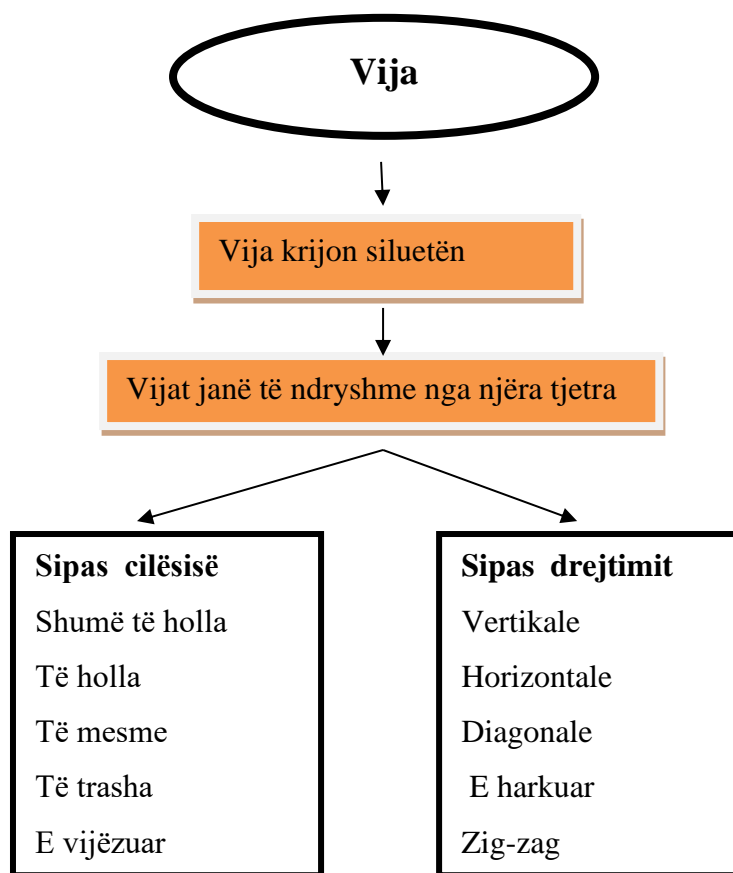
Shembulli 1

Shembulli 2

Shembulli 3

6.2.4 Eksperimenti

Eksperimentimi është një metodë thelbësore për artin pamor dhe përdoret shpesh për të bërë lidhjen midis konkretes dhe abstraktes. Eksperimentimi kërkon që nxënësit të hetojnë, testojnë, eksplorojnë, manipulojnë, zgjidhin problemet, marrin vendime dhe organizojnë informacione në mënyrë praktike. Eksperimentimi inkurajon gjithashtu nxënësit që të përdorin aftësitë bashkëpunuese në mënyrë efektive në interpretimin dhe komunikimin e gjetjeve. Eksperimentimi rrit motivimin, mirëkuptimin dhe përfshirjen aktive të nxënësve dhe mund të iniciohet nga mësuesi ose vetë nxënësi.

6.2.5 Puna në grup

Teknikat e punës në grup u mundësojnë nxënësve të punojnë si ekip për të arritur një qëllim të përbashkët mësimi. Për shembull, një grup nxënësish mund të punojnë së bashku për të krijuar një vepër arti ose për të realizuar një projekt artistik. Përveç produktit përfundimtar të prodhuar nga grupi, një aspekt i rëndësishëm i procesit të të mësuarit bashkëpunues është që çdo anëtar i grupit të shqyrtojë se si grupi funksiononte dhe të vlerësojë kontributin e tij ose të saj në procesin e punës në grup. Diskutimet, shënimet dhe vetëvlerësimi janë disa mënyra në të cilat nxënësit mund të reflektojnë mbi procesin e punës në grup dhe pjesën e tyre në të.

6.2.6 Kujtesa pamore

është një proces që shërben për ta bërë një objekt, një ngjarje ose një situatë të dukshme në imagjinatën e nxënësve duke e ndërtuar nëpërmjet përshkrimit me fjalë ose duke përdorur një imazh. Mësuesit mund të përdorin imazhet, gjatë mësimdhënies dhe mësimnxënies, si një ushtrim për kujtesën dhe si një nxitës i rëndësishëm përpara krijimit të punimit. Mësuesit gjithashtu mund të përdorin një sërë stimulimesh pamore (p.sh., ilustrime, fotografi, riprodhime veprash arti, video, objekte reale, grafika), për të ndihmuar nxënësit në krijimin dhe realizimin e punimeve të tyre artistike nëpërmjet teknikave të ndryshme.

6.2.7 Diagrami i Venit

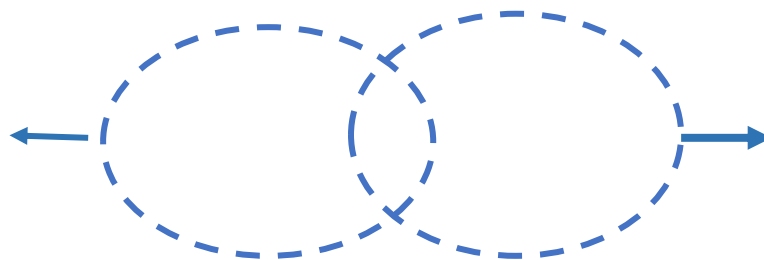
është një teknikë, më anë të së cilës evidentohen të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dy koncepteve (elementeve të artit, teknikave artistike, periudhave të historisë së artit, veprave të artit të një periudhe, veprave të artit të periudhave të ndryshme, veprave të artit me të njëjtën tematikë, etj. Diagrami i Venit ndërtohet me prerjen e dy a më shumë rathëve. Përdoret kryesisht gjatë fazës së reflektimit. Nëpërmjet tij, nxënësit zbulojnë tipare të përbashkëta dhe veçori dalluese në varësi të specifikave të temës së mësimin, si dhe mbajnë qëndrime personale lidhur me to.

Veprimtaria zgjat 10'-20', por është në varësi të temës, moshës dhe kohës së përgjithshme në dispozicion.

Shembull:

Teknika e vizatimit me laps

Teknika e lapsave me ngjyra

Tipare dalluese të teknikës së vizatimit me laps.

Vizatimi realizohet nëpërmjet lapsit të zi të plumbit.

Përdoret për të realizuar vizatime bardhezi.

.....

Të përbashkëta

Janë të dyja teknika vizatimi.

Mjeti kryesor është lapsi.

.....

Tipare dalluese të teknikës së lapsave me ngjyra.

Vizatimi realizohet nëpërmjet lapsave me ngjyra.

Përdoret për të realizuar vizatime me ngjyra.....

6.2.8 Hulumtimi i orientuar

Kjo është një metodë mësimore në të cilën nxënësit përdorin mjetet dhe materialet sipas zgjedhjes së tyre. Mësuesi/ja vëzhgon dhe dëgjon ndërsa nxënësit po eksplorojnë dhe japin udhëzime sipas nevojës, duke përdorur informacionin e mbledhur nga vlerësimi. Për shembull, mësuesi mund të parashtojë një pyetje, që nxit një mendim më të thelluar ose të prezantojë një fjalor të ri.

6.2.9 Hulumtimi i lirë

Ky është një aktivitet kyç i mësimdhënies që iniciohet nga nxënësit, duke përdorur materialet artistike në klasë në mënyrat e zgjedhjes së tyre. Mësuesi/ja vëzhgon dhe dëgjon si pjesë të vlerësimit të vazhdueshëm ndërsa nxënësit po eksplorojnë (hulumtojnë) lirisht, dhe nuk e drejton eksplorimin ashtu siç bën gjatë eksplorimit të orientuar.

6.2.10 Organizuesit grafikë

Përdorimi i grafikëve si mbështetje është një strategji veçanërisht e fuqishme e mësimdhënies. Grafikët, të konsideruar si një çelës pamor, u mundësojnë nxënësve të kuptojnë marrëdhëniet midis elementeve dhe organizimit të tyre në mënyrë pamore dhe jo vetëm nëpërmjet gjuhës, duke e bërë më të shpejtë përthithjen e njohurive. Grafikët mund të përdoren për të regjistruar, organizuar, krahasuar, analizuar dhe sintetizuar informacionet dhe idetë. Ato mund t'i ndihmojnë nxënësit të lidhin njohuritë paraprake me konceptet e reja si dhe konsolidimin e kuptimit të tyre.

Shembuj të përdorimit të grafikëve janë: Harta e pyetjeve (realizimi), harta e mendimeve (kllasteri) (reflektimi), tabela e koncepteve (reflektimi), diagrami i Venit (përdoret gjatë reflektimit), afatet kohore (kryesisht në historinë e artit).

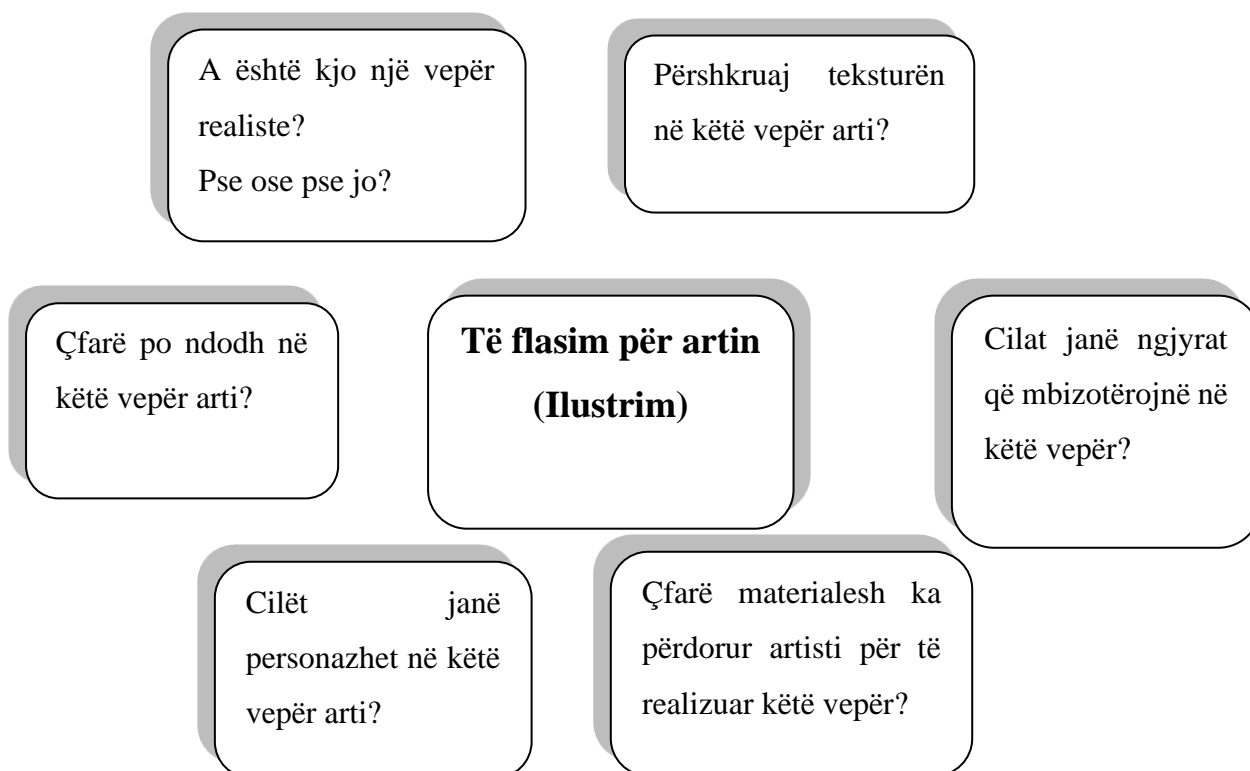
Përdorimi i tabelave grafike është jashtëzakonisht i dobishëm kur kryhet fillimisht si një aktivitet brainstorming i klasës apo grupit. Organizatori grafik ofron një mënyrë për të mbledhur dhe paraqitur në mënyrë vizuale informacion mbi një temë që do ta bëjë atë më të kuptueshëm për studentët.

6.2.11 Harta e të pyeturit

Është teknikë **që i përket stilit pamor dhe dëgjimor**, është një skicë që shfaq idetë e rëndësishme të mësimit, të vendosura në një renditje logjike në trajtën e një skeme racionale pyetjesh, që lexohen dhe kuptohen me lehtësi nga nxënësit.

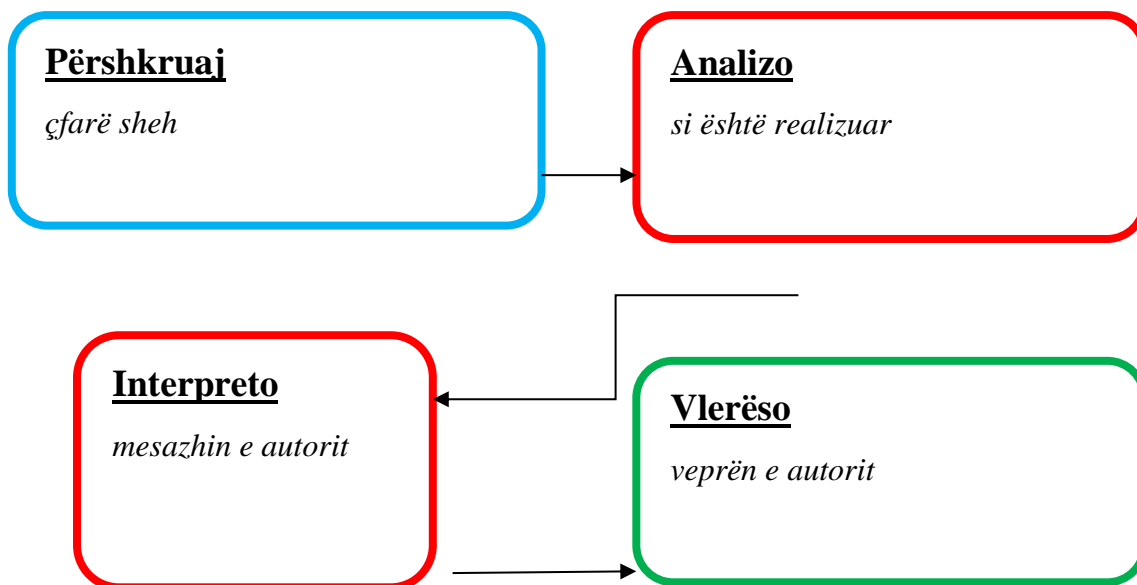
Përparësitë:

- o hap rrugën për diskutim,
- o ndihmon nxënësit për të zhvilluar aftësi më të mëdha të menduarit,
- o tërheq nxënësit në punët e pavarura,
- o rrit rolin e nxënësve në mësim,
- o nxit të menduarit logjik.

6.2.12 Vlerësimi i veprave të artit dhe Kritika e artit :

Janë teknika të përshtatshme për të mësuarit në grup. E gjithë klasa mund të bashkëpunojë si një e vetme, pa përplasje dhe rrëmujë. Për shkak të mënyrës se si komentet e nxënësve lidhen dhe ndërtohen mbi njëri tjetrin, veprimtaritë mbivlerësimin dhe kritikën e veprave të artit janë veçanërisht të përshtatshme për mësimdhënien si një grup i tërë në klasë. Hapat e kritikës së artit janë: përshkrimi, analiza, interpretimi dhe gjykimi. Kjo është një metodë mësimore e bazuar në hulumtime që përmirëson të menduarit kritik dhe aftësitë gjuhësore nëpërmjet diskutimeve të imazheve vizuale

6.2.13 Teknika “Përdorimi i teknologjisë / interneti”

Teknologjia përfshin përdorimin e programeve kompjuterike, ndërsa interneti mund të përfshijë Word Ueb, postë elektronike (e-mail), etj. Është një burim i dobishëm informacioni për shumë tema dhe një mjet komunikimi me njerëzit. Nxënësi duhet të përdorë aftësi specifike të nevojshme për të hyrë në informacion në internet dhe më shumë e rëndësishme është vlerësimi në mënyrë kritike e informacionit të grumbulluar. Përdorimi i programeve të ndryshme PowerPoint etj.

6.2.14 Teknika “Hulumtimi”

Një nga mënyrat më të mira për të mësuar rreth artit pamor është që nxënësi të mendojë për pyetje, të cilat i interesojnë. Kjo do të thotë që nxënësi të bëjë kërkime për të gjetur përgjigjet e këtyre pyetjeve. Ka disa hapa që përdoren për kryerjen e hulumtimeve dhe rezultatet më të mira arrihen në qoftë se nxënësit bëjnë gjërat në rendin e duhur dhe pyesin në vijim pyetje.

- **Përcaktimi**

- o Çfarë dua të zbuloj?
- o Cili është qëllimi im?
- o Cilat janë fjalët kyç dhe idetë kryesore të kësaj detyre?
- o Çfarë duhet të bëj unë?
- o Ku mund të gjej informacionin që kam nevojë?
- o Çfarë di unë tashmë?
- o Çfarë kam ende nevojë për të gjetur?

- **Përzgjedhja**

- o Çfarë informacioni duhet në të vërtetë?

- o Çfarë mund të lë jashtë?
- o Sa i rëndësishëm është informacioni që kam gjetur?
- o Sa i besueshëm është informacioni që kam gjetur?
- o Si do ta shënoj të gjithë informacionin?
- **Organizimi**
 - o Si mund ta përdor më mirë këtë informacion?
 - o A duhet ta përdor të gjithë informacionin?
 - o Si mund të kombinoj më mirë informacionin nga burime të ndryshme?
- **Prezantimi**
 - o Si mund ta paraqes këtë informacion?
 - o Me kë do ta ndaj këtë informacion?
 - o Si ndikon publiku në prezantimin tim?
- **Vlerësimi**
 - o Çfarë mësova nga e gjithë kjo?
 - o A kam arritur atë që përcaktova për të arritur?
 - o Si kam shkuar me prezantimin e informacionit tim?
 - o Çfarë mund të vazhdoj akoma?

6.2.15 Teknika “I ftuari dhe intervista”

Një folës i ftuar ose vizitor është një person i ftuar për të ndarë njohuritë e tij me nxënësit. Kjo mund të kryhet nga një mësues tjetër, nga një prind, një anëtar i komunitetit, një artistë (piktor, skulptor, arkitekt) .Do të ishte e përshtatshme për të folur me nxënësit çështjet artistike, procesin e vazhdueshëm në krijmtarin artistike, hapjen e një ekspozite,...etj.

Një intervistë përfshin pyetje në mënyrë që të mblidhni sa më shumë informacion rreth një subjekti. Në këtë mënyrë, nxënësit mund të qartësojnë idetë nëpërmjet bashkëbisedimit dhe opinionit të njerëzve. Në përgjithësi ka shumë njerëz me njohuri të veçanta për një temë të caktuar që nxënësit mund të marrin shumë informacione apo t'i ftojnë në klasë.

Për të kryer një intervistë me sukses nxënësit duhet:

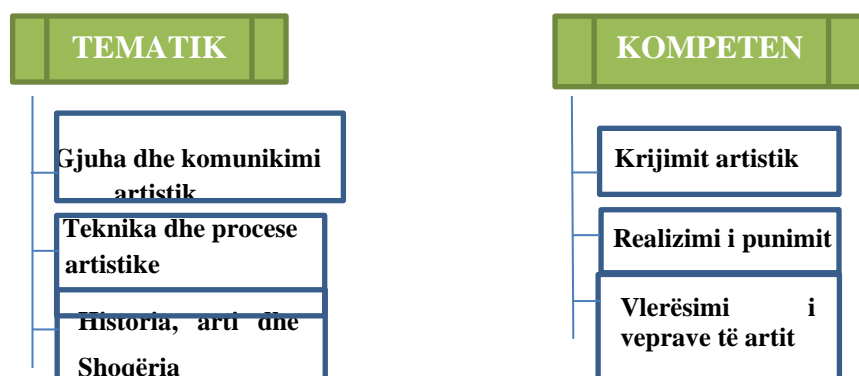
- o të përgatisin paraprakisht pyetjet e tyre;
- o të sigurohen që pyetjet janë të thjeshta, të përshtatshme dhe se ato mund të kërkojnë përgjigje me më shumë se një fjalë të vetme;
- o t'u tregojnë të intervistuarve qëllimin e tyre dhe t'i falënderojnë ata në fund të intervistës;
- o të dëgjojnë me kujdes përgjigjet e pyetjeve të tyre;
- o të mbajnë shënime nëse është e mundur.

7 PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe të lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Mësuesit përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

7.1 Llojet e planifikimeve

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulën përfshin:

- o Planifikimin vjetor;
- o Planifikimin për secilën periudhë (shtator-dhjetor; janar-mars; prill-qershor);
- o Planifikimin ditor;
- o Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator-dhjetor);
- o Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë;
- o Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka

parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të lëndës.

7.2 Planifikimi vjetor i lëndës

Për planifikimin vjetor të lëndës, mësuesi, përveç programit mësimor duhet të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik, ku mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tri periudha. Periudhat e planifikuara përmes planifikimit vjetor janë:

- o Periudha e parë: shtator- dhjetor;
- o periudha e dytë: janar – mars;
- o periudha e tretë: prill- qershor.

Shpërndarja e përmbajtjes kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në këtë kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihet njohuri, projekte, ekspozita, detyra përmbledhëse etj..., në varësi të specifikave të lëndës.

P.sh.: Planifikimi vjetor kryhet duke u bazuar orët e sugjeruara të kohës së përcaktuar në programin e miratuar, për klasën e 8-të të AMU.

Tematikat	Gjuha dhe komunikimi artistik	Teknika dhe procese	Historia, arti dhe shoqëria	Totali
Orët sipas tematikave	10 orë	15 orë	10 orë	35 orë

Shënim:

Planifikimi vjetor kryhet duke u bazuar në orët e sugjeruara të kohës së përcaktuar në programin e miratuar nga Ministria. Mësuesit kanë të drejtë dhe liri të planifikojnë duke lëvizur deri në 10% nga orët e planifikuara orët e sugjeruara.

- Ndërtimin e *kompetencave kyçe*.
- Ndërtimin e *kompetencave lëndore*.
- Përfshirjen dhe zbatimin e *temave ndërkurrikulare*.
- Përfshirjen dhe zbatimin e *fushave/lëndëve të tjera*.

Planifikimi vjetor, në lëndën art pamor, klasa 8-të.

TEMATIKAT	SHPËRNDARJA E PËRMBAJTJES LËNDORE PËR REALIZIMIN E KOMPETENCAVE		
	SHTATOR- DHJETOR 12 ORË	JANAR-MARS 12 ORË	PRILL-QERSHOR 11 ORË
1.Gjuha dhe komunikimi artistik (10 orë)	<ul style="list-style-type: none"> o Vija o Forma dypërmasore o Ngjyrat o Tekstura o Vëllimi o Hapësira o Theksi dhe qendra e interesit. o Portreti-Proporcionet 		
2. Teknikat dhe proceset (15 orë)	<ul style="list-style-type: none"> o Vizatimi o Piktura 	<ul style="list-style-type: none"> o Stampimi o Fotografia o Grafik dizajni dhe prezantimi o Skulptura o Konstruksioni 	
3. Historia arti dhe shoqëria (10 orë)			Zhvillimi i artit në periudhat historike: <ul style="list-style-type: none"> o Baroke; o Klasike; o Romantike; o Realiste; o Impresioniste. o Arti në Shqipëri në fund të shek.

			XIX dhe fillim të shek. XX o Trashëgimi kulturore
--	--	--	--

Kujdes! Çdo planifikim bëhet duke përcaktuar javët mësimore për secilën periudhë, sipas udhëzimit të fillimit vitit, që del nga MAS, i cili përcakton mbylljen e çdo periudhe. Pra, kur themi 12 - 13 javë mësimore periudha e parë, ndodh që në një vit tjetër shkollor mund të ndodh që periudha e parë të zgjatet edhe 14 javë. Pra nuk është e përcaktuar. Gjithashtu, orari mësimor, dita kur ju do të zhvilloni mësimin mund të shtojë ose pakësojë javët mësimore.

7.3 Planifikimi sipas periudhave

Planifikimi i periudhës është një planifikim më afatshkurtër dhe më i detajuar i mësimdhënies. Ai është analitik dhe në të detajohen temat mësimore që do të zhvillohen përgjatë saj. Mësuesi harton planifikimin e periudhës përkatëse në fillim të saj dhe e dorëzon në drejtorinë e shkollës para fillimit të periudhës. Ky plan hartohet duke iu përmbajtur programit dhe tekstit mësimor përkatës. Në planet sipas periudhave, planifikohen të gjitha orët.

Ky lloj planifikimi kërkon që mësuesi të përcaktojë me kujdes:

a) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe*

Në këtë rubrikë mësuesi do të vendosë rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe, të cilat do të zhvillohen nga nxënësit përgjatë temave mësimore, të zhvilluara gjatë kësaj periudhe. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate në programin mësimor, te rubrika “Rezultatet kryesore të të nxënit, sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së Artit pamor”.

b) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës*

Në këtë rubrikë vendosen rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës, të cilat do të arrihen nga nxënësi nëpërmjet zhvillimit të këtyre temave mësimore. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate të nxëni nga programi mësimor sipas tematikave të përmbajtjes së lëndës Art pamor.

c) *Numri rendor*

Këtu vendosen numrat për temat mësimore. Totali i numrave në planin e periudhës përkon me numrin e orëve që janë përcaktuar në planin vjetor të lëndës së Artit pamor.

d) *Tematika*

Në këtë rubrikë shënohen tematikat mbi të cilat është ndërtuar teksti i lëndës Art pamor .

e) *Tema mësimore*

Në këtë rubrikë shënohen të gjitha temat mësimore që do të zhvillohen gjatë periudhës. Kjo rubrikë përmban:

Orë të detyruara për t'u planifikuar

- o temat mësimore brenda të cilave do të realizohen rezultatet e të nxënësve. Mësuesi orientohet sipas tekstit mësimor;
- o orët e **projektit kurrikular** që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e artit pamor si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyç. Mësuesi në varësi të kushteve specifike mund të planifikojë në lëndën e artit pamor të paktën 3 orë projekt kurrikular (për të gjithë vitin akademik);
- o orët e **detyrave përmbledhëse** për të matur njohuritë dhe aftësitë e fituara nga nxënësit në periudhën përkatëse. Mësuesi planifikon 3 detyra përmbledhëse, nga një për çdo periudhë. Detyrat përmbledhëse planifikohen kur mësuesi e shikon të arsyeshme kohën e zhvillimit të tij.

Planifikimi i detyrës përmbledhëse dhe projektit kurrikular mund të bëhet edhe 2 orë para përfundimit të periudhës. Kjo për të lehtësuar nxënësit nga mbingarkesa e testeve apo detyrave përmbledhëse në fund të periudhës.

f) Situata e të nxënësve

Në këtë rubrikë vendosen situatat e të nxënësve që mësuesi parashikon të realizojë gjatë periudhës, të cilat mund të ndryshohen dhe plotësohen përgjatë zhvillimit të lëndës. Situatat e të nxënësve mund t'i përkasin një teme mësimore, disa temave mësimore, ashtu sikurse mund të ketë tema mësimore për të cilat mësuesi **nuk** zhvillon situata të nxënësve. Me situatë të nxënësve kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale si pjesë e metodologjisë dhe organizimit të klasës.

g) Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Në këtë rubrikë mësuesi vendos teknikat dhe metodat e mësimdhënies (p.sh., Kllaster, Diagrami i Venit, Vlerësimi i veprave të artit dhe kritika e artit, Rrjeti diskutimit, punë në grup etj.) që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar (jo shumë e detajuar sepse e tillë kjo rubrikë detajohet në planifikimin ditor).

h) Vlerësimi

Këtu vendosen teknikat e vlerësimit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar si p.sh., vlerësimi i përgjigjeve me gojë; vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësish; vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; vlerësim i detyrave të shtëpisë; vetëvlerësim; intervistë me një listë treguesish; vëzhgim me një listë të plotë treguesish; prezantim ose punë me gojë ose me shkrim; projekt kurrikular etj. Kjo rubrikë nuk detajohet shumë sepse është e detajuar në planifikimin ditor.

i) Burimet

Në këtë rubrikë mësuesi vendos burimet që do të përdoren për arritjen e rezultateve të nxënësve si p.sh., teksti i nxënësit, materiale të përgatitura nga mësuesi ose nxënësi, ilustrime veprash arti, materiale nga interneti...etj. Kjo rubrikë nuk plotësohet në mënyrë shumë të detajuar, pasi e tillë do të plotësohet në planifikimin ditor.

Shembull: Planifikim i periudhës shtator – dhjetor, klasa 7-të

Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave kyçe

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit:

- o Krijon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë artistike;
- o kupton drejt mesazhet, që u adresohet;
- o shprehet qartë me anë të simboleve, shenjave dhe gjuhës vizuale; është komunikues efektiv;
- o

Kompetenca e të menduarit:

- o Merr dhe përpunon njohuritë vizuale në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi;
- o

Kompetenca e të nxënësve:

- o

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin:

- o
- o Kupton dhe gjen zgjidhje për problemet ekologjike, duke u ndërgjegjësuar për rolin e tyre në mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

Kompetenca qytetare:

- o Zhvillon besimin tek vetja gjatë veprimtarive artistike; përfshihet në mënyrë aktive në jetën artistike shkollë dhe komunitet;
- o

Kompetenca personale:

- o
- o bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët.

Kompetenca digjitale:

-
- njeh dhe përdor mjetet audio, video Cd, Dvd, aparat fotografik digjital, kamera, etj.

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës**Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës****Krijimi artistik:**

- përdor elementet e artit pamor dhe teknikat artistike; për zgjedh elementët e duhur për të realizuar idetë artistike;
-
-

Realizimi i punimit:

-
- eksperimenton me mjete dhe teknika për të materializuar idetë e tij/saj;
- përdor teknikat artistike,
-
-

Vlerësimi i veprave të artit:

- Identifikon,
 -
 - interpreton,
 -
-

Nr.	Tematika	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Metodologjia e mësimdhënies	Teknikat e vlerësimit	Burimet
1.	Gjuha dhe komunikimi artistik	Vija si siluetë dhe formë	Silueta dhe forma e objekteve nëpërmjet vijës Nxënësit vëzhgojnë me vëmendje objekte nga natyra ose të krijuara nga njeriu ku vija ndjek formën dhe zbulojnë që nëpërmjet vijës mund	Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse; hetimi; zbulimi; mendimin kritik dhe krijues.	Demonstrim i rezultateve të arritura të njohurive, aftësive, qëndrimeve të krijuara përgjatë	Teksti i artit pamor; Ilustri me të imazheve nga natyra; Ilustri me

			të krijojnë objekte me forma të larmishme.		orës mësimor e.	veprash arti.
1.		_____	_____			
3		_____	_____			
4		_____	_____			
5		_____	_____			
6		_____	_____			
7	Tekstura në pikturë		Shenja të ndryshme për të krijuar teksturën Nxënësit vëzhgojnë dhe diskutojnë sesi artistë të ndryshëm e paraqesin teksturën në punimet e tyre nëpërmjet shenjës që ata përdorin.	Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse; hetimi, zbulimi; mendimin kritik dhe krijues.	Demonstrimi i rezultateve të arritura të njohurive, aftësive, qëndrimeve të krijuara përgjatë orës	Teksti i artit pamor ; Ilustri me të imazheve nga natyra; Ilustri me veprash arti.

					mësimor e.	
8						
9						
10						
11	Teknika dhe procese artistike	Detyrë përmbledhëse	Konkurs me dy skuadra Nxënësit e klasës ndahen në dy skuadra dhe secila prej tyre përgatit pyetjet dhe përgjigjet për skuadrën tjetër.	Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse; hetimi zbulimi; mendimin kritik dhe krijues.	Demonstrim i rezultateve të arritura të njohurive, aftësive, qëndrimeve të krijuara përgjatë tremujorit. vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësve	Teksti i artit pamor ; Ilustri me të imazheve nga natyra; Ilustri me veprash arti.
12		Projekt (ora I)	Diskutimi i projektit	Metoda interaktive, bashkëvepruese,	Demonstrim i rezultateve të	

				gjithëpërfshir ëse.	arritura të njohurive , aftësive, qëndrime ve të krijuara përgjatë periudhës nëpërmje t elemente ve të projektit.	
1 3 .			_____			

Tema e projektit mund të jepet që në fillim të vitit shkollor që nxënësit ta punojnë përgjatë *periudhës shtator – dhjetor*.

7.4 Planifikimi ditor

Mësuesi planifikon çdo orë mësimore. Në ndryshim nga planifikimi tradicional, në planifikimin e kurrikulës me kompetenca kemi këto ndryshime:

Planifikimi (tradicional) i orës së mësimt	Planifikimi bazuar në kompetenca i orës së mësimt
<ul style="list-style-type: none"> Në planifikim përcaktohet çfarë bën mësuesi për të realizuar mësimin. 	<ul style="list-style-type: none"> Në planifikim përcaktohet çfarë bëjnë nxënësit ndërsa realizohet mësimi (situatat, veprimtaritë, detyrat).
<ul style="list-style-type: none"> Mësimi përqendrohet pothuajse te përmbajtja. 	<ul style="list-style-type: none"> Mësimi përqendrohet mbi proceset dhe mbi veprimtaritë.
<ul style="list-style-type: none"> Mësimi pritet të ketë të njëjtin organizim të orës së mësimt gjithmonë. 	<ul style="list-style-type: none"> Mësimi nuk ka të njëjtën metodologji gjithmonë. Organizimi varet nga rezultatet që duam të arrijmë.

<ul style="list-style-type: none"> Roli i mësuesit është kryesisht ligjërues (shpjegon). 	<ul style="list-style-type: none"> Roli i mësuesit është organizator duke mbizotëruar dhe duke e vënë theksin te bashkëveprimi i nxënësve.
---	---

Shembuj të foljeve për rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave pamore

Folje të përgjithshme sipas taksonomisë së Blumit	Folje më specifike për ndërtimin e kompetencave
kujton	Njeh;gjen; sjell ndërmend; identifikon; emërton, përkufizon etj.
kupton	ilustron; skicon, interpreton; klasifikon; përmbledh; shpjegon; krahason; qartëson; paraqet; parashikon; jep shembuj; etj.
zbaton	ekzekuton; aplikon; pikturon; realizon; identifikon; përdor; vizaton përgjithëson; kryen; përdor; luan përmendësh, etj
analizon	organizon; i vë përballë; dallon; përqendron; përzgjedh; integron, skicon; analizon; eksperimenton; liston duke analizuar, hulumton etj.
vlerëson	zbulon; krahason; zgjedh; gjykon; kontrollon; kritikon; arsyeton; argumenton; etj
krijon	gjeneron; planifikon; prodhon; hamendëson; ndërton; sintetizon.

Shembull: Planifikime ditore, nga klasa 7-të dhe 9-të

Fusha: Arte	Lënda: Art pamor	Shkalla: III	Klasa: VII
Tematika: Teknika dhe procese artistike Tema mësimore: Kolazhi		Situata e të nxënësve: Nxënësit njihen me fjalën kolazh dhe prejardhjen e saj. Kuptojnë se në art ka shumë mënyra shprehëse.	
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: <ul style="list-style-type: none"> Identifikon detaje për elementet përbërëse të një kolazhi; 		Fjalët kyçe: <ul style="list-style-type: none"> kolazh ngjitje 	

<ul style="list-style-type: none"> o përdor qëllimisht materiale të ndryshme për realizimin e një kolazhi; o shpreh mendimin për mundësitë e përdorimit të materialeve të ndryshme në një krijim. 	
<p>Burimet/mjetet/materialet:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Teksti i nxënësit; o fotografi dhe ilustrime veprash arti; <p>Mjetet:fletore vizatimi ose kartonë me ngjyra, mjete të ndryshme për kolazh si fara, letra me ngjyra,gazeta, revista. guaska, kopsa etj., ngjitës, gërshërë.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera kurrikulare ose me temat ndërkurrikulare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidhje me fushat kurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Shkencat e natyrës o Gjuhët dhe komunikimi: Letërsia • Lidhja me temat ndërkurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Mjedisi
<p>Metodologjia/teknikat e përdorura/ veprimtaritë e nxënësve</p>	
<p>Hapi i parë: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve-(5minuta) - Teknika brainstorming</p> <p>Ora mësimore zhvillohet nëpërmjet krijimit të një situatë ndërvepruese, interaktive dhe përmes një bashkëbisedimi. Mësuesi/ja i nxit nxënësit të diskutojnë për imazhet dhe punimet e vendosura në tabelë. Mësuesi/ja drejton pyetje të tilla: Ju pëlqejnë këto krijime?Çfarë kanë të veçantë ? Çfarë teknike është përdorur për krijimin e tyre? Njihni ju ndonjë pikturë që punon me këtë teknikë?</p>	
<p>Hapi i dytë: Ndërtimi i njohurive të reja- (30 minuta) – Teknika: Kujtesa pamore, eksperimenti.</p> <p><i>Nxënësit janë porositur më parë, që të kenë me vete materiale të ndryshme.</i></p> <p>Mësuesi/ja shpjegon se me materialet e zgjedhura do të realizohet një kolazh.</p> <p>Pyet nxënësit:Çfarë dini ju për kolazhin?</p> <p>Në klasë diskutohet rreth mendimeve të ndryshme të nxënësve dhe mësuesi/ja bën një historik të shkurtër rreth teknikës së kolazhit dhe artistët që e përdorën këtë teknikë në veprat e tyre.</p> <p>Veprimtari artistike:Nxënësit nxitën të krijojnë një kolazh me temë të lirë,duke përdorur materialet e ndryshme në një punim.</p> <p>Mësuesi/ja shpjegon hapat e punës për realizimin.</p>	
<p>Hapi i tretë: Reflektimi – (10 minuta)- Teknika: Diskutimi dhe diagrami i Venit.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	

Pasi mbarojnë krijimet, nxënësit flasin për punën e tyre, mënyrën e realizimit dhe vështirësitë që hasën. Ata diskutojnë dhe vlerësojnë rolin e kolazhit në art, si një teknikë ndryshe nga teknika e pikturës, për të shprehur idetë dhe emocionet.

Vlerësimi i nxënësit/es

Demonstrim i aftësive të nxënësve në:

N2 –Përshkrimin e elementëve përbërëse të një kolazhi;

N3 –Krijimin me materiale të ndryshme për realizimin e një kolazhi;

N4 –Vlerësimin e mundësive të përdorimit me materiale të ndryshme në një krijim.

Fusha: Arte	Lënda: Art pamor	Shkalla: IV	Klasa: IX
Tematika: Historia, arti dhe shoqëria. Tema mësimore: Trashëgimia kulturore.		Situata e të nxënit: Të zbulojmë dhe kujdesemi për trashëgiminë kulturore. Nëpërmjet fotografive të ndryshme të objekteve të trashëgimisë kulturore si kështjella, parqe arkeologjike, objekte të vjetra me vlerë, veshjet etj., mësuesi/ja i nxit nxënësit të diskutojnë.	
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore: <ul style="list-style-type: none"> o Vëzhgon objekte të trashëgimisë kulturore; o zbulon rolin që luan njohja dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore për shoqërinë njerëzore; o shpreh mendimin rreth objekteve të trashëgimisë kulturore. 		Fjalët kyçe: <ul style="list-style-type: none"> o Trashëgimi kulturore, o trashëgimi materiale, o trashëgimi shpirtërore, o UNESCO, o trashëgimi botërore. 	
Burimet/mjetet/materialet: <ul style="list-style-type: none"> o Teksti i nxënësit; o imazhe me objekte të trashëgimisë kulturore; 		Lidhja me fushat e tjera kurrikulare ose me temat ndërkurrikulare. <ul style="list-style-type: none"> • Lidhje me fushat kurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Gjuhët dhe komunikimi: Letërsia o Teknologjia o Shkencat shoqërore • Lidhja me temat ndërkurrikulare: 	

	o Njohja e kulturave
Metodologjia/teknikat e përdorura/ veprimtaritë e nxënësve	
Hapi i parë: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve- (5 minuta) – Teknika: Kujtesa pamore dhe diskutimi	
Nëpërmjet fotografive të ndryshme të objekteve të trashëgimisë kulturore si kështjella, parqe arkeologjike, objekte të vjetra me vlerë, veshjet etj, mësuesi/ja i nxit nxënësit të diskutojnë.	
Hapi i dytë: Ndërtimi i njohurive të reja – (30 minuta) – Teknika: Harta e të pyeturit	
Mësuesi/ja ngre pyetjet se:	
<ul style="list-style-type: none"> o Çfarë është trashëgimia kulturore? o Cili është roli që luan njohja dhe ruajtja e saj për shoqërinë njerëzore. o Në sa kategori ndahet Trashëgimia? o Çfarë është UNESCO? o A bëjmë pjesë ne në këtë organizatë? o Mësuesi ngre pyetjet dhe i shpjegon duke përfshirë edhe nxënësit në këtë bisedë. 	
Hapi i tretë: Reflektimi– (10 Minuta) – Teknika: Diskutimi dhe harta e mendimeve (kllasteri).	
Në një organizues grafik trashëgimia ndahet në dy kategori, në atë materiale dhe shpirtërore. Nxënësit/et sjellin shembuj të njohur për secilën sipas shpjegimeve të mësuesit/es. Në tabelën e UNESCO-s renditen pjesa e trashëgimisë sonë kulturore si Butrinti, Gjirokastra dhe Berati janë të përfshira në listën e trashëgimisë botërore të mbrojtura nga kjo organizatë.	
Ata diskutojnë se këto objekte janë pjesë nga e kaluara dhe na tregojnë mënyrën e jetesës së brezave të ndryshëm dhe kuptojnë që këto janë një trashëgimi e çmuar kulturore.	
Vlerësimi i nxënësit	
Demonstrim i aftësive të nxënësve në:	
N2 –Identifikimin e objekteve të trashëgimisë kulturore	
N3 –Shpjegimin që luan ruajtja e trashëgimisë kulturore për shoqërinë njerëzore;	
N4 –Argumentimin rreth objekteve të trashëgimisë kulturore.	

Fusha: Arte	Lënda: Art pamor	Shkalla: 4	Klasa: IX
Tematika: Gjuha dhe komunikimi artistik		Situata e të nxënësve: Lojë formash, paraqitja e formave pozitive dhe negative.	
Tema mësimore: Format pozitive dhe negative			
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore		Fjalët kyçe:	
<i>Nxënësi/ja:</i>		<ul style="list-style-type: none"> o Forma pozitive; o forma negative; o marrëdhënia figurë-sfond. 	

<ul style="list-style-type: none"> o Vëzhgon dhe reflekton mbi imazhe për të kuptuar rolin e formave pozitive dhe negative në kompozim; o përdor mundësitë shprehëse të formave pozitive dhe negative në krijim; o shpreh mendimin mbi marrëdhënien midis formave pozitive dhe negative në krijim. 	
<p>Burimet/mjetet/materialet:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Teksti i nxënësit; o imazhe fotografike, imazhe të veprave të artit; o materiale pune. 	<p>Lidhja me fushat e tjera kurrikulare ose me temat ndërkurrikulare:</p> <p><i>Lidhje me fushat kurrikulare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o Shkencat e natyrës; o gjuhët dhe komunikimi: letërsia. <p><i>Lidhja me temat ndërkurrikulare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o Mjedisi.
<p>Metodologjia/teknikat e përdorura/veprimtaritë e nxënësve/eve</p>	
<p>Hapi i parë: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve/eve-(5 minuta) – Teknika: Hulumtimi pamore dhe diskutimi.</p> <p>Nxënësit vëzhgojnë një imazh dhe përpiqen të shquajnë objektin dhe sfondin. Imazhet e dykuptimta nxisin hulumtimin pamor të nxënësve për të zbuluar format pozitive dhe negative. Kjo lojë figurash ose iluzioni optik i paraprin njohurive të reja mbi format pozitive dhe negative në një vepër arti.</p>	
<p>Hapi i dytë: Ndërtimi i njohurive të reja(30 minuta) – Teknika: Hulumtimi dhe eksperimenti.</p> <p>Nëpërmjet veprave të artit ata/ato zbulojnë që marrëdhënie të ndryshme që krijon figura dhe sfondi. Mësuesi/ja i udhëzon nxënësit për t’u shprehur në mënyrë krijuese nëpërmjet formave pozitive dhe negative. Në këtë mënyrë nxënësit zbulojnë mundësitë shprehëse të formave pozitive dhe negative dhe marrëdhënien që krijojnë mes tyre</p>	
<p>Hapi i tretë: Reflektimi– (10 Minuta) – Teknika: Diskutimi.</p> <p>Nxënësit diskutojnë së bashku për mënyrën e realizimit dhe marrëdhënien që krijuan midis formave pozitive dhe negative në krijimin e tyre.</p>	
<p style="text-align: center;">Vlerësimi i nxënësit</p> <p>Demonstrim i aftësive të nxënësve në:</p> <p>N2 –Identifikimin e imazheve duke kuptuar format pozitive dhe negative në kompozim.</p> <p>N3- Realizimin e formave pozitive dhe negative në krijim.</p> <p>N4 –Vlerësimin e marrëdhënies midis formave pozitive dhe negative në krijim.</p>	

8 VLERËSIMI I NXËNËSVE

8.1 Vlerësimi i nxënësve në lëndën Art pamor

Qëllimi kryesor i vlerësimit është *përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënësve* nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënësve. Vlerësimi është procesi gjatë të cilit *mblidhen të dhëna dhe gjykohe për vlerën* e arritjes së rezultateve të të nxënësve, duke u bazuar në nivelet e arritjes.

Vlerësimi përdoret:

- për të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve për të nxënë;
- për të motivuar dhe për të nxitur nxënësin për të nxënë;
- për të gjykuar, reflektuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënies -nxënies;
- për të matur arritjet e nxënësve;
- për të raportuar arritjet;
- për t'u dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre;
- për t'u dhënë sugjerime prindërve mbi përparimin e fëmijëve të tyre.

Vlerësimi në art pamor mat arritjet e nxënësve për rezultatet e të nxënësve të përshkruara në programin mësimor. Është një proces i vazhdueshëm i identifikimit, mbledhjes dhe interpretimit të informacionit në lidhje me arritjet e nxënësve dhe mund të integrohet në të nxënësve normal të nxënësve.

Vlerësimi i nxënësve kryhet nëpërmjet:

- vlerësimit të vazhduar;
- vlerësimit me detyrë përmbledhëse;
- vlerësimin me projekt kurrikular.

8.2 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)

- o Vlerësimi i vazhduar për të nxënë është pjesë e mësimdhënies dhe motivon përparimin e nxënësve në të gjitha aspektet e të nxënësve, në situata të ndryshme të njohura dhe të panjohura.
- o Vlerësimi i vazhduar bazohet në vëzhgimet dhe në gjykimet e mësuesit mbi përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, diskutimet, vetëvlerësimin e nxënësve, vlerësimin e nxënësve nga nxënësi, pjesëmarrjen në aktivitete dhe në debatet në klasë, vlerësimin e detyrave të shtëpisë apo të klasës etj.
- o Mësuesi vlerëson nxënësin me notë në regjistër, vetëm pasi është siguruar që ky vlerësim është objektiv dhe shpreh shkallën e qëndrueshmërisë së performancës së nxënësve për një periudhë të caktuar kohe. Për këtë qëllim, mësuesi përdor fletoren e tij personale të

regjistrimit të përgjigjeve të nxënësit, për të argumentuar në çdo kohë, objektivitetin e vlerësimit të tij me notë në regjistër.

- o Fletorja personale e mësuesit nuk është objekt monitorimi.
- o Mësuesi shënon në regjistër të paktën 2 (dy) vlerësime me notë për çdo periudhë.
- o Mësuesi nxjerr notën e vlerësimit të vazhduar për çdo periudhë duke u bazuar në notat e nxënësit në regjistër dhe në shënimet që ka mbajtur në fletoren e tij personale. Mësuesi merr në konsideratë balancën ndërmjet njohurive, shkathtësive, qëndrimeve, ashtu siç përshkruhet në rezultatet e të nxënët në programin lëndor.
- o Mësuesi ka përgjegjësi për të informuar prindërit dhe nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e nxënësit për progres.

8.3 Vlerësimi i të nxënët (Detyra përmbledhëse)

Vlerësimi i të nxënët quhet shpesh vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Zakonisht planifikohet në fund të një njësie apo të një periudhe të caktuar. Ky është një vlerësim *formal* dhe kryhet edhe për efekt raportimi. Në përfundim të periudhës (kur e vendos mësuesi) kryhet *vlerësimi me detyrë përmbledhëse*, i cili ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënët për periudhën përkatëse. Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi kur përmbillet një grup rezultatesh të të nxënët dhe mësuesi është i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë.

8.3.1 Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?

- o Në pjesën e fundit të periudhës kryhet *vlerësimi me detyrë përmbledhëse*, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënët për periudhën përkatëse.
- o Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi, kur përmbillet një grup rezultatesh të të nxënët dhe mësuesi është *i lirë* dhe ka fleksibilitet ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë (jo domosdoshmërisht bëhet në fund të periudhës).
- o Detyra përmbledhës është 45 minuta.
- o Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- o Detyra përmbledhëse *jo domosdoshmërisht* bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë. (*Shih shembullin te planifikimi i lëndës për një periudhë*).
- o Mësuesi duhet të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor detyrat përmbledhëse.
- o Vlerësimi i detyrës përmbledhëse pasqyrohet në regjistër, në kolonën përkatëse.

Vlerësimi me detyrë përmbledhëse është një vlerësim që për lëndën e artit pamor duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet një aktiviteti gjithëpërfshirës p.sh.: ekspozitë me tematikë të caktuar, detyrë në grupe, konkurs, etj., ku secili ka një rol të caktuar në detyrën e vet. Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të mat nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënësve. Mësuesi zhvillon vetë dhe ndihmon nxënësit të vlerësohen nëpërmjet një larmi mënyrash vlerësimi:

- Konkurs me njohuritë përmbledhëse të periudhës p.sh.: Shtator - dhjetor.
- Krijime individuale ose punë në grup që përfshijnë njohuritë e periudhës.
- Ekspozitë/ që përfshin punimet e realizuara gjatë një periudhe, ose ekspozitë me tematikë të caktuar (me qëllim përdorimin e njohurive të marra në punimet artistike).

8.3.2 Analiza e rezultateve të detyrës përmbledhëse

Analiza e rezultateve të detyrës përmbledhëse është një detyrë e vazhdueshme e mësuesit dhe mjaft e rëndësishme në vetëvlerësimin e performancës së tij në periudha të ndryshme, në lidhje me rezultatet e nxënësve. Kjo lloj analize bën të mundur që mësuesi të kuptojë shkaqet e rezultatit të nxënësve (në këtë rast marrim si shembull, rezultate të pakënaqshme) në detyrën përmbledhëse. Shkaqet mund të jenë të ndryshme dhe mund të kenë lidhje; si me njohuritë dhe aftësitë e tyre të mëparshme; me humbjen e interesit të nxënësve ndaj artit pamor (kjo si rezultat i interesave ndaj artit që lidhen me moshën ose me mungesën e motivimit); përzgjedhjen e veprimtarive artistike jo në përshtatje me interesat e moshës apo aftësitë personale të secilit; apo përdorimi jo në mënyrë efektive të metodave të mësimdhënies; etj..

Një analizë e tillë do ta çojë mësuesin drejt reflektimit me kujdes ndaj çdo shkakut të mundshëm, si në mënyrë personale ndaj çdo nxënësi, ashtu edhe në rang klase. Ky reflektim do të sillte edhe zgjidhjet e duhura brenda çdo problemi specifik. Për shembull, nëse rezultatet e pakënaqshme kanë lidhje me humbjen e interesit të nxënësve ndaj artit pamor dhe kjo vjen si rezultat i moshës së tyre, përmendim këtu që në moshën e preadoleshencës 11- 12- 13- vjeçare, nxënësit bëhen kritikues dhe të pakënaqur ndaj cilësisë së punimeve të tyre artistike dhe pakësojnë prodhimin e tyre artistik ose e ndërpresin atë. Në këtë rast puna dhe orientimi i duhur nga ana e mësuesit të artit është mjaft i rëndësishëm. Një nga detyrat e mësuesit është që të gjejë mënyrën për t'i udhëhequr këta nxënës drejt vetë-pranimit. Në rastet ekstreme, ai mund të tregohet i zgjuar që t'i përqendrojë më tepër në veprimtaritë e krafeve se sa te ato të vizatimit dhe të pikturës. Në këtë periudhë njohuritë mbi elementet dhe teknikat marrin përparësi dhe përzgjedhja e metodave të duhura mësimore dhe e veprimtarive artistike në përshtatje me aftësitë dhe me interesat e nxënësve, do të sillnin rritjen e cilësisë së mësimdhënies dhe arritjen e rezultateve të të nxënësve.

Shembull: Detyrë përmbledhëse, klasa 9- arti pamor

Detyrës përmbledhëse: Konkurs me dy skuadra

Në përfundim të periudhës në artin pamor, mënyrë e vlerësimit është detyra përmbledhëse. Detyra përmbledhëse mund të jetë një konkurs i zhvilluar në klasë, mbi njohuritë e marra gjatë periudhës. Nxënësit e klasës ndahen në dy skuadra dhe secila prej tyre përgatit pyetjet dhe përgjigjet për skuadrën tjetër. Pyetjet ndërtohen rreth njohurive të marra në tematikën e tretë. Për të ndërtuar një pyetësor nxënësit orientohen nga mësuesi/ja dhe libri. Mësuesi orienton nxënësit në hartimin e pyetjeve, në numrin dhe në pikëzimin e tyre.

Nxënësit kanë bërë edhe një punë paraprake të mbledhjes së imazheve që do të jenë pjesë e pyetësorit.

Shembuj të pyetjeve nga tematika: Historia, arti dhe shoqëria.

1. Cili artist i postimpresionizmit ndikoi mbi kubizmin?
2. Cilat janë dy karakteristikat kryesore të ekspresionizmit?
3. Kush është vepra më e njohur e Edvard Munch?
4. Cilat janë karakteristikat e fovizmit?
5. Cilat janë karakteristikat e Kubizmit analitik dhe kubizmit sintetik?
6. Cilët ishin themeluesit e kubizmit?
7. Çfarë lloj pikturë realizonte Piet Mondriani?
8. Cilat janë karakteristikat e dadaizmit?
9. Kush janë karakteristikat e veprave të Marcel Duchamp?
10. Cilët janë piktorët më të njohur të lëvizjes surrealistë?
11. Përmend dy vepra të Salvador Dali?
12. Cili artist e realizonte veprën e tij nëpërmjet veprimit të quajtur “Action painting”?
13. Kur dhe ku i ka fillimet lëvizja artistike Pop art ?
14. Përmend dy artistët kryesor të Pop artit?

Klasa IX -----	
Tema: Konkurs me njohuritë e mara në periudhën prill-qershor	
Njohuria	Pikët
Postimpresionizmi	6
Ekspresionizmi dhe fovizmi	4
Kubizmi dhe abstraksionizmi	4
Dadaizmi dhe Surrealizmi	4
Ekspresionizmi abstrakt	4
Pop arti	2

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	13	14-15	16-17	18-19	20-21	22-23	23-24

Nxënësit vlerësohen për mënyrën e formulimit të pyetjeve për skuadrën tjetër dhe saktësisë së përgjigjeve të pyetjeve të bëra nga skuadra tjetër. Në këtë detyrë përmbledhëse është shumë e rëndësishme mënyra sesi funksionon puna në grup dhe vlerësimi që skuadrat i bëjnë njëra tjetrës.

Shembull: planifikimi ditor i detyrës përmbledhëse. Klasa IX

Detyrës përmbledhëse: Konkurs me dy skuadra (mbi njohuritë e marra në periudhën e tretë).

Fusha: Arte	Lënda: Art pamor	Shkalla: 4	Klasa: IX
Tematika: Historia, arti dhe shoqëria. Tema mësimore: Konkurs me dy skuadra		Situata e të nxëniet: Verifikoj njohuritë mbi historinë e artit. Nxënësit e klasës ndahen në dy skuadra dhe secila prej tyre përgatit pyetjet dhe përgjigjet për skuadrën tjetër. Nxënësit kanë bërë edhe një punë paraprake të mbledhjes së imazheve që do të jenë pjesë e pyetësorit.	
Rezultatet e të nxëniet të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore <i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none"> o vlerëson veprën e artit në kontekstin kulturor dhe atë historik; o interpreton dhe vlerëson aspektin shprehës dhe simbolik në një vepër ose objekt arti; o identifikon dhe kategorizon veprat e artit sipas teknikës, periudhës, stilit dhe artistit. 		Fjalët kyçe: <ul style="list-style-type: none"> o fjalori artistik; o pyetësor; o konkurs. 	
Burimet/mjetet/materialet: <ul style="list-style-type: none"> o Teksti i nxënësit; o fotografi dhe ilustrime nga vepra të artit 		Lidhja me fushat e tjera kurrikulare ose me temat ndërkurrikulare. Lidhje me fushat kurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Gjuhët dhe komunikimi: letërsia; o teknologjia; o shkencat shoqërore. Lidhja me temat ndërkurrikulare:	

	o Njohja e kulturave.
Metodologjia/teknikat e përdorura/veprimtaritë e nxënësve/eve	
Hapi i parë: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve/eve	
<p>Nxënësit e klasës ndahen në dy skuadra dhe secila prej tyre përgatit pyetjet dhe përgjigjet për skuadrën tjetër. Nxënësit kanë bërë edhe një punë paraprake të mbledhjes së imazheve që do të jenë pjesë e pyetësorit. Pyetjet e pyetësorit do të bazohen në temat mësimore të tematikës së periudhës së tretë (Historia, arti dhe shoqëria)</p>	
Hapi i dytë: Ndërtimi i njohurive të reja	
<p>Mësuesi/ja i orienton nxënësit të vendosin rregullat e konkurrimit dhe pikët e pyetjeve. Nëpërmjet një shorti ata caktojnë se cila nga skuadrat do të fillojë pyetësorin e para. Gjatë kohës së konkurrimit një nxënës/e mbledh pikët dhe kur skuadra që nuk i përgjigjet pyetjes ose i përgjigjet asaj pjesërisht, skuadra tjetër jep përgjigjen dhe argumenton pikët. Në këtë mënyrë vazhdon konkurrimi deri në përfundim të pyetësorit. Argumentimi i përgjigjeve dhe i pikëve është shumë i rëndësishëm gjatë konkurrimit.</p>	
Hapi i tretë: Reflektimi	
<p>Në përfundim të konkurrimit përzgjidhet skuadra fituese sipas numrit të pikëve të mbledhura. Nxënësit diskutojnë për mënyrën e formulimit të pyetjeve. Çdo skuadër nxjerr konkluzionet e punës në grup dhe tregon nëse bashkëpunimi e arriti rezultatin. Nëse jo duhet të tregojnë se cilat ishin arsyet.</p>	
Vlerësimi i nxënësit	
<p>N2-dallon periudhën historike, artistin dhe teknikën artistike në veprat e artit N3- shpjegon dhe interpreton aspektin shprehës dhe simbolik në një vepër ose objekt arti N4- vlerëson veprën e artit në kontekstin kulturor dhe atë historik</p>	

Shembull II, i detyrës përmbledhëse: Ekspozitë

Detyra përmbledhëse mund të jetë një *ekspozitë* në klasë/shkollë me detyrat e realizuara gjatë periudhës. Nxënësit ekspozojnë detyra me një tematikë të caktuar më parë por edhe me punime të realizuara në shtëpi për përforsimin e njohurive të marra. Në këtë rast kjo ekspozitë shërben si një detyrë përmbledhëse mbi njohuritë e marra në tematikën “Teknika dhe procese artistike” e cila i përket periudhës së dytë. Nxënësit vlerësohen për diskutimet mbi përzgjedhjen e punëve dhe mënyrën e ekspozimit, për mënyrën e prezantimit të punëve dhe saktësisë së prezantimit të karakteristikave të periudhës. Në këtë detyrë përmbledhëse është shumë i rëndësishëm mënyra sesi funksionon puna në grup, pjesëmarrja e tyre aktive dhe vlerësimi që grupet i bëjnë njëra tjetrës.

Shembull I: Plani ditori detyrës përmbledhëse: Ekspozitë

Fusha: Arte	Lënda: Art pamor	Shkalla: 4	Klasa: VI
Tematika: Teknika dhe procese artistike Tema mësimore: Ekspozitë		Situata e të nxëniet: Diskutime mbi mënyrën e përgatitjes së ekspozitës Nxënësit diskutojnë së bashku mbi mënyrën e ekspozimit të punëve të përzgjedhura. Mësuesi/ja i orienton nxënësit në një situatë pune të përbashkët ku bashkëpunimi është çelësi i organizimit të një ekspozite të mirë.	
Rezultatet e të nxëniet të kompetencave të lëndës sipas temës mësimore <i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none"> o Identifikon mundësitë shprehëse të disa teknikave artistike gjatë krijimit; o bashkëpunon me të tjerët, seleksionon, përgatit dhe paraqet punimin artistik; ; o Shprehet për përdorimin e teknikave artistike, në punimet për realizimin e ekspozitës. 		Fjalët kyçe: <ul style="list-style-type: none"> o Përzgjedhja e punimeve; o ekspozita; o organizimi i ekspozitës. 	
Burimet/mjetet/materialet: <ul style="list-style-type: none"> o Teksti i nxënësit; o punimet e nxënësve; o mjete të nevojshme për realizimin e ekspozitës. 		Lidhja me fushat e tjera kurrikulare ose me temat ndërkurrikulare. Lidhje me fushat kurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Gjuhët dhe komunikimi: letërsia; o teknologjia; o shkencat shoqërore. Lidhja me temat ndërkurrikulare: <ul style="list-style-type: none"> o Njohja e kulturave. 	
Metodologjia/teknikat e përdorura/veprimtaritë e nxënësve/eve			
Hapi i parë: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve/eve Nxënësit diskutojnë së bashku mbi mënyrën e ekspozimit të punëve të përzgjedhura. Mësuesi/ja i orienton nxënësit në një situatë pune të përbashkët ku bashkëpunimi është çelësi i organizimit të një ekspozite të mirë.			
Hapi i dytë: Ndërtimi i njohurive të reja Nxënësit ndahen në skuadra sipas tematikave të ndryshme. Pasi kanë përcaktuar hapësirat për ekspozim dhe kanë përzgjedhur punimet, i vendosin ato në tabakë kartoni. Në tabakët ku ndodhen			

punimet e realizuara sipas tematikave, secili grup punon për zbulimin dhe paraqitjen estetike të ekspozimit të tyre. Më pas i vendosin në stendën e Artit pamor në ambientet e shkollës. Çdo skuadër prezanton punimet e realizuara prej tyre duke shprehur frymëzimin, teknikat e përdorura dhe materialet e përzgjedhura.

Hapi i tretë: Reflektimi

Ata diskutojnë mbi punimet e tyre dhe mënyrën e realizimit duke nxjerrë në pah karakteristikat e teknikave dhe proceseve artistike. Nxënësit nxjerrin përfundimet e punës në grup duke u shprehur nëse bashkëpunimi e arriti rezultatin dhe nëse ekspozita ia arriti qëllimit.

- ***Vlerësimi i nxënësit***

N2-përdor nëpërmjet shembujve ndihmës mundësitë shprehëse të disa teknikave artistike gjatë krijimit;

N3-shpjegon eksperiencat e tij/saj krijuese dhe respekton mendimin e tjetrit.

N4-demonstron aftësi të lartë në përdorimin e teknikave artistike gjatë realizimit të punimeve si nëpërmjet vëzhgimit direkt nga natyra edhe nëpërmjet kujtesës së tij/saj mbi objektet, njerëzit, etj., dhe nëpërmjet imagjinatës;

8.4 Projekti kurrikular

Projekti kurrikular në lëndën e artit pamor është pjesë e vlerësimit të nxënësit.

Gjatë vlerësimit me projekt kurrikular:

- o Mësuesi planifikon dhe organizon një projekt të shtrirë gjatë gjithë vitit shkollor.
- o Projekti kurrikular mund të jetë lëndor ose ndërlëndor, mund t'i përkasë një fushe të nxëni ose të shtrihet në më shumë se një fushë të nxëni.
- o Drejtoria e shkollës menaxhon kohën e prezantimit dhe të vlerësimit të projektit kurrikular që të shmanget mbingarkesa e nxënësve në fund të vitit shkollor.
- o Nota e projektit kurrikular shënohet në regjistër në kolonën përkatëse.
- o Projektet e nxënësve ruhen deri në fund të vitit shkollor.

Projekti si veprimtari integruese me karakter kërkimor e krijues, nxit zhvillimin e aftësive të larta të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj. Projekti nxit të nxënësit dhe mësimdhënies me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti kurrikular nuk duhet të përmbajë njohuri të reja.

Projekti kurrikular duhet të jetë i shtrirë përgjatë gjithë vitit shkollor, pra në të tri periudhat. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit dhe përgjatë zhvillimit të tij.

Planifikimi dhe zbatimi në mënyrë efikase i një projekti kërkon që mësuesi të përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënës (është mjaft e rëndësishme që secili nxënës të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara); të paraqesë rezultatet e të nxënësve që do të arrihen nëpërmjet projektit; të paraqesë hollësisht çdo fazë të realizimit të projektit; të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit; të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit; të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.

Për realizimin e projektit shfrytëzohen përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme. Realizimi i një projekti kërkon përdorimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: vrojtimi, studimi i rastit, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni statistikor etj.

Statet kryesore që ndiqen për realizimin e një projekti janë:

- o Përcaktohet çështja ose problemi për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
- o Përcaktohen detyrat që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
- o Grumbullohet materiali dhe/ose mjetet e nevojshme.
- o Përpunohen dhe analizohen të dhënat e grumbulluara.
- o Nxirren përfundime dhe përgjithësime nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitet produkti përfundimtar.
- o Prezantohen gjetjet dhe përfundimet e projektit ose prezantohet produkti i krijuar.

Për planifikimin e një projekti mësuesi ndërton planin e projektit, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij, mësuesi mund të pasurojë planin me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditore çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

Rubrikat kryesore të planit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- o *Tema e projektit* (Përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit)
- o *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore* (Nëse projekti është ndërlëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- o *Klasa/t pjesëmarrëse:* (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- o *Rezultatet e të nxënësve* – (Përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit.)
- o *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:* (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).

- o *Partnerët* (Nëse ka, p.sh., nëse projekti në lëndën e gjeografisë ka si qëllim që nxënësit të hulumtojnë për ndotjen mjedisore në zonën ku banojnë, një specialist i mjedisit mund të jetë një partner pjesëmarrës në projekt).
- o *Veprimtaritë kryesore:* (përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).
- o *Burimet kryesore të informacionit* (Mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit. Në lëndën e artit pamornjë burim i çmuar informacioni është internetit, tekste të ndryshme si enciklopeditë, revistat, etj.).
- o *Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:* (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh. kur projekti planifikohet në 3 orë atëherë duhet vendosur tematika për të tre orët).
- o *Përshkrimi i produktit të projektit* (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- o *Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi* (Mësuesi përcakton kritere për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij, etj., në varësi të rezultateve të të nxënit).
- o *Sigurimi i të dhënave nga burime të ndryshme vlerësimi është thelbësore për të nxënit bazuar në projekte.* Përfshirja e nxënësve në vlerësimin e projektit nxit motivimin dhe përmirëson të nxënit e drejtuar prej tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri nxit nxënësit të reflektojnë mbi pikat e tyre të dobëta dhe të forta, në mënyrë që të fokusojnë përpjekjet e tyre të mëtejshme).

Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular. Çdo mësues është i lirë të vendosë vetë kriteret e vlerësimit të projektit sipas tematikës që ka përzgjedhur për të realizuar me nxënësit.

Projekti është hulumtues/kërkimor - (shtrihet gjithë vitin)				
Projekti përmban gjithsej 40 pikë				
Kriteret e vlerësimit	<i>Niveli 1 - Dobët</i> 0-10 pikë	<i>Niveli 2 - mjaftueshëm</i> 11 - 21 pikë	<i>Niveli 3 – Mirë</i> 22- 32 pikë	<i>Niveli 4 – Shumë mirë</i> 33 -40 pikë
(Faza e parë) 15 pikë <i>Demonstrimi i aftësive kërkimore</i>	0-4 pikë Nxënësit: - rrallëherë: fokusohen te detyra e tyre. - Mbledhin informacione jo të përshtatshme. - Përdorin një burim për të gjetur informacionin.	5-8 pikë Nxënësit: - dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. - Mbledhin informacion dhe përmbledhin ato. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	9-12 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre shumicën e kohës. - Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	13-15 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre. Vetëorientohen dhe vetëdrejtohen shumë mirë. - Mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. - Përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
(Faza e dytë) 15 pikë Realizimi i kërkimit të gjetur	0 -4 pikë Nxënësit: rrallëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit; - informacioni i gjetur shpeshherë është jo i saktë.	5– 8 pikë Nxënësit: ndonjëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit, por jo në mënyrë të vazhdueshme; - shtjellimi i kërkimit është me gabime.	9 – 12 pikë Nxënësit: zakonisht përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive; - shtjellimi i kërkimit përmban pak gabime.	13 – 15 pikë Nxënësit: përdorin gjatë gjithë projektit përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive; - shtjellimi i kërkimit është i saktë dhe i qartë.
(Faza e tretë) 10 pikë	0-2 pikë	3 -5 pikë	6-8 pikë	9-10 pikë

Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	- Prezantimi i materialit është i çorganizuar dhe rrëmujë	- Prezantimi i materialit është i organizuar mirë punën e tyre	Prezantimi i materialit është organizuar mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi dhe të kuptuari. Në përgjithësi prezantohen rezultatet e projektit.	- Prezantimi i materialit është organizuar shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi dhe të kuptuari.
	- Është e vështirë të kuptosh cilat informacione shkojnë me njëri -tjetrin.	- jo gjithmonë të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari.		- Rezultatet e projektit prezantohen qartë.
	- Prezantohen shumë pak rezultate të projektit.	- Prezantohen vetëm disa rezultate të projektit.		

Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Edhe ky shembull është një model që shërben për të orientuar çdo mësues dhe nxënës rreth vlerësimit. Edhe në këtë rast çdo mësues është i lirë të vendosë kriteret sipas tematikave që përzgjedh të zhvillojë.

Projekt kurrikular kërkimor					
Gjithsej 40 pikë (nëse projekti shtrihet gjithë vitin)					
Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
(Faza e parë) - 15 pikë Demonstrimi i aftësive kërkimore	☐ Demonstrim i aftësive kërkimore.	☐	☐	☐	☐
	☐ Bashkëpunimi në grup.	☐	☐	☐	☐
	☐ Grupi orientohet dhe drejtohet vetë.	☐	☐	☐	☐
	☐ Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve	☐	☐	☐	☐
	☐ Fokusimi te detyra e dhënë	☐	☐	☐	☐
(Faza e dytë) - 15 pikë Realizimi i kërkimit të gjetur	☐ Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën	☐	☐	☐	☐
	☐ Përdorimi gjatë projektit i aftësive kërkimore të përshtatshme dhe efektive	☐	☐	☐	☐
	☐ Kërkimi i selektuar i veprave artistike	☐	☐	☐	☐
(Faza e tretë) - 10 pikë Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	☐ Përdorimi i informacionit të gjetur dhe veprave të artit për demonstrim	☐	☐	☐	☐
	☐ Organizimi i materialit që të krijon lehtësi leximi dhe të kuptuari	☐	☐	☐	☐
	☐ Rezultatet e projektit prezantohen qartë	☐	☐	☐	☐
	☐ Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit	☐	☐	☐	☐

Shembull projekti kurrikular me shtrirje vjetore, për lëndën e artit pamor për klasën e 9-të:

1. *Tema e projektit* “Lëvizjet artistike të artit modern, përfaqësues dhe vepra”
2. *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore*: Projekti do të zgjasë gjatë tri periudhave të realizuara në 3 orë mësimore në lëndën e artit pamor, të planifikuara 1 orë për çdo periudhë.
3. *Klasa/t pjesëmarrëse*:Klasa e IX-a,b,c.
4. *Rezultatet e të nxënësve* – Në përfundim të projektit nxënësi:
 - o Demonstron njohuritë e marra për grumbullimin e të dhënave mbi artin modern sipas kontekstit historik dhe kulturor të ngjarjeve;
 - o lexon dhe kupton të dhënat e grumbulluara mbi lëvizjet artistike të artit modern;
 - o interpreton të dhënat dhe konsolidon njohuritë mbi ngjarjet, përfaqësuesit dhe veprat në lëvizjet artistike të artit modern;
 - o krijon një album me vepra të artit duke i ndarë sipas lëvizjeve artistike dhe autorëve;
 - o përdor terminologjinë e duhur artistike për të përshkruar, analizuar, dhe vlerësuar vepra të ndryshme të artit modern të lëvizjeve dhe të autorëve të ndryshëm;
 - o bën lidhje ndërmjet njohurive të gjuhës artistike dhe përdorimit të tyre në veprat e artit të përfaqësuesve të ndryshëm;
 - o prezanton para të tjerëve projektin për temën e dhënë, duke gërshtuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik;
 - o bashkëpunon me shokët për realizimin e projektit dhe kontribuon pozitivisht me grupin.
5. *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit*:
 - o Grumbullimi i veprave të artit, qëllimi i studimit;
 - o grumbullimi i informacionit dhe të dhënave;
 - o përpunimi i informacionit dhe të dhënave;
 - o paraqitja grafike e të dhënave;
 - o interpretimi i të dhënave, klasifikimi i veprave për prezantim;
 - o prezantimi i tyre.
6. *Burimet kryesore të informacionit*:
 - o Informacioni i marrë nga interneti (kërkim mbi ngjarje, biografi dhe vepra arti).
 - o Informacioni i marrë nga libra, albume dhe revista arti.
 - *Baza materiale*:
 - o letra të bardha,
 - o kartonë,
 - o lapustila,
 - o Cd,
 - o foto,
 - o Dvd etj..

7. Tematika e orëve të planifikuara:

- Ora 1.** Përzgjedhja e temës së projektit. Ndarja e grupeve. Përcaktimi i detyrës hulumtuese për secilin grup. Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit. Hartimi i planit të veprimtarive të projektit brenda grupit përkatës, afatet dhe personi përgjegjës.
- Ora 2.** Përpunimi i materialit të grumbulluar, zhvillimi i të dhënave nga kërkime të ndryshme, etj..
- Ora 3.** Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij. Prezantimi i materialit të përgatitur. Vlerësimi i punës në grup dhe individual i nxënësve.

8.4.1 Përshkrimi i produktit të projektit

Projekti do të përmbajë krijimin e një historiku të lëvizjes së artit modern, bazuar në vepra dhe përfaqësues.

Për të realizuar këtë projekt nxënësit do të mbledhin informacione që lidhen me detyrën hulumtuese që ka secili grup. Detyra hulumtuese ka të bëjë më studimin e zhvillimit të artit pamor gjatë periudhës së artit modern, veprat kryesore, format dhe gjinitë që u zhvilluan si dhe përfaqësuesit që lëvruan këto gjini dhe forma gjatë kësaj periudhe.

Gjatë këtij hulumtimi nxënësit nuk do të lënë pas dore, lidhjen e ngjarjeve që kanë ndodhur gjatë kësaj periudhe në kontekstin politik, historik, artistik, etj.

Projekti do të shkruhet dhe prezantohet nga secili grup sipas formatit të caktuar më poshtë:

- o Tema e projektit
- o Rezultatet e të nxënit
- o Tabela e planit të veprimtarive që ka realizuar secili grup me afatet dhe personat përgjegjës. Kjo tabelë lidhet edhe me detyrat që ka realizuar secili anëtar i grupit.

Një shembull tabele e planit të veprimtarive paraqitet më poshtë:

Faza e parë		
Veprimtaria që do të realizohet	Afati	Anëtari i grupit
P.sh. Hulumtimi i ngjarjeve kulturore, politike, historike dhe artistike	15 tetor 202..	Anëtari
P.sh. Hulumtimi i ngjarjeve artistike	20 tetor 202...	Anëtari
Interpretimi i të dhënave të gjetura	25 tetor 202...	Anëtari

.....		
Faza e dytë		
P.sh. Grumbullimi i materialit nga burime të tjera	10 Janar 202..	Anëtari
.....		
P.sh. Seleksionimi i të dhënave dhe përpunimi i materialeve	2 shkurt 202...	Anëtari
.....		
Faza e tretë		
P.sh. Shkrimi i materialit	9 Mars 202..	Anëtari
.....		
P.sh. Punimi i materialit në kompjuter	3 Prill 202...	Anëtari
.....		
P.sh. Përgatitja e projektit për prezantim	15 Prill 202..	Anëtari ...
.....		

- o Konceptet kryesore që janë përdorur gjatë zhvillimit të projektit.
- o Përshkrim i shkurtër i projektit.
- o Gjetjet e projektit. (*Gjetjet mund të paraqiten me mënyra të ndryshme: mund të shkruhen në një poster; mund të paraqiten në fletë formati dhe të prezantohen vetëm me gojë, mund të prezantohen me mjete audio-vizuale, me program kompjuterik power point, nëse është produkt, prezantohet produkti etj.*)
- o Konkluzione të projektit.

8.4.2 Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi

Vlerësimi i nxënësve bëhet sipas tabelës 3 për vlerësimin e projekteve kurrikularë të përcaktuar sipas niveleve të mësipërme. Gjatë vlerësimit merret në konsideratë:

- o Vetorientimi dhe vetëdrejtimi i nxënësve në grup.
- o Përdorimi i burimeve të ndryshme të mbledhjes së informacionit.
- o Gjetja e zgjidhjeve në situata të ndryshme dhe arsyetimet intuitive.
- o Përdorimi i saktë i koncepteve pamore.
- o Përzgjedhja e teknikave të përshtatshme pamore.
- o Angazhimi i secilit nxënës në realizimin e projektit, individualisht dhe në progresin e grupit.
- o Mënyra e prezantimit të projektit, i cili të lexohet, të dëgjohet dhe të kuptohet qartë.
- o Rezultatet e projektit, nëse janë të qarta dhe të kuptueshme.

8.5 Vlerësimi i të nxënit të nxënësit realizohet nëpërmjet:

- a) Vlerësimin periodik,
- b) Vlerësimin përfundimtar.

8.5.1 Vlerësimi periodik

1. Vlerësimi periodik është dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të nxënësve për secilën periudhë. Ai përmban 2 (dy) nota:
 - a) Notën e vlerësimit të vazhduar,
 - b) Notën e vlerësimit me detyrë përmbledhëse.
2. Këto dy vlerësime me notë shënohen në regjistër në kolonat përkatëse.

8.5.2 Vlerësimi përfundimtar

1. Vlerësimi përfundimtar realizohet me notë, në përfundim të vitit shkollor.
2. Nota përfundimtare vjetore përmbledh notat vjetore si më poshtë:
 - a) Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar për tri periudha.
 - b) Notën vjetore të vlerësimit me detyrë përmbledhëse për tri periudha.
 - c) Nota e vlerësimit të projektit.
3. Peshat në përqindje sipas vlerësimeve janë:

	<i>Pesha në përqindje klasat VI-IX</i>
<i>Vlerësimi i vazhduar</i>	40%
<i>Vlerësimi me detyrë përmbledhëse</i>	40%
<i>Vlerësimi i projektit kurrikular</i>	20%

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare vjetore janë:

- a) Nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVv) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit të vazhduar të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- b) Nota vjetore e vlerësimit me detyrë përmbledhëse (NTp/Dp) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit me detyrë përmbledhëse të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- c) Nota e vlerësimit të projektit (NVp) përcaktohet në përfundim të projektit duke u bazuar në procesin e realizimit të projektit dhe në produktin përfundimtar.
- d) Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse. Mblidhen këto prodhime dhe shuma rumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 ≈9).
- e) Formulatat për llogaritjen e notës përfundimtare janë:

- o Nota përfundimtare në klasat VI-IX = $(NV_v \times 0.4) + (NT_p/D_p \times 0.4) + (NV_p \times 0.2)$
- f) Dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të të nxënësve sipas periudhave është si në tabelën më poshtë:

Periudha e parë <i>Shtator – Dhjetor</i>		Periudha e dytë <i>Janar - Mars</i>		Periudha e tretë <i>Prill - Qershor</i>		Vlerësimi vjetor			Nota përfundimtare
NV _v	NT _p /D _p	NV _v	NT _p /D _p	NV _v	NT _p /D _p	NV _v	NT _p /D _p	NV _p	
6	6	8	7	8	7	8	7	9	8

$$(8 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.8$$

Nota përfundimtare 8

OSE

$$(7 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.4$$

Nota përfundimtare 7

8.6 Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta

Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta duhet të bëhet në mënyrë të tillë që t'u japë atyre mundësinë të demonstrojnë çfarë dinë dhe mund të bëjnë në përmbushje të rezultateve të të nxënësve. Për këtë qëllim mësuesi duhet të përshtatë detyrat/veprimtaritë vlerësuese me mundësitë dhe nevojat që këta nxënës kanë. Këto modifikime mund të përfshijnë:

- o Ndryshimin/përshtatjen e formateve alternative të pyetje/përgjigjeve, p.sh. një formë të përgjigjes më të thjeshtuar (bazuar në disa pika orientuese) në vend të një eseje që duhet të përgatisin nxënësit.
- o Modifikime të veprimtarive vlerësuese, p.sh. duke thjeshtuar gjuhën e përdorur, ose duke përdorur një format tjetër të pyeturi.
- o Përshtatje të procesit të vlerësimit, p.sh. duke i dhënë kohë shtesë nxënësit, me pauza të ndërmjetme, duke përdorur një lexues ose teknologji specifike.

Procedurat dhe teknikat e vlerësimit për nxënës me nevoja të veçanta duhet të diskutohen shpesh herë me prindërit dhe vetë nxënësit. Prindërit duhet të kuptojnë se si ndikojnë këto procedura dhe teknika të përshtatura në vlerësimin e punës së nxënësve.

9 KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E ARTIT PAMOR

9.1 Kriteret për kryerjen e detyrave

Mësuesi duhet të përcaktojë kritere vlerësimi për çdo detyrë dhe të sigurojë udhëzime të qarta për nxënësit se si do të jetë detyra e përfunduar dhe si do të zbatohen kriteret. Kur vendosni një detyrë sigurohuni që:

- o kërkesat e detyrës janë bërë sa më qartë të jetë e mundur për nxënësin;
- o kriteret e vlerësimit dhe nivelet e arritjes t'i ofrohen çdo nxënësi në mënyrë që ata të dinë se çfarë duhet të bëjnë;
- o çdo burim ose material i përdorur të jetë i qartë dhe i përshtatshëm për detyrën;
- o arritjet e nxënësit maten për më shumë se një rezultat të nxëni;
- o udhëzimet të jenë të qarta dhe koncize;
- o niveli i gjuhës të jetë i përshtatshëm për vlerësimin;
- o detyra nuk përmban gjini, kulturë ose ndonjë paragjykim tjetër;
- o koha e lejuar është e mjaftueshme për kryerjen e detyrës.

9.2 Reflektimi i mësuesit

Kur vlerësoni detyrën, mos harroni se reflektimet tuaja do të ndihmojnë nxënësin të kuptojë pse ai / ajo mori atë rezultat dhe si mund të bëhet më mirë herën tjetër.

Reflektimi duhet të jetë:

- o konstruktiv në mënyrë që nxënësi të ndihet i inkurajuar dhe i motivuar për t'u përmirësuar;
- o në kohë, në mënyrë që nxënësi ta përdorë atë për të mësuar në vazhdim;
- o i menjëhershëm në mënyrë që nxënësi të mund të mbajë mend atë që bëri dhe të reflektojë në kohë;
- o i fokusuar në arritje dhe përpjekje, jo te personi - puna duhet të vlerësohet, jo nxënësi;
- o specifike për rezultatet e të nxënit në mënyrë që vlerësimi të jetë i qartë lidhur me të mësuarin.

Përgjigjet tuaja mund të jenë:

- o informale ose indirekte - të tilla si reagimet verbale në klasë (me tërë klasën), ose në mënyrë individuale me vetë nxënësin.
- o formale ose të drejtpërdrejta - të tilla si listat e kontrollit ose komentet për nxënësin në mënyrë individuale në formë të shkruar ose verbale;

- o formative – të dhëna gjatë mësimit me qëllim ndihmës për nxënësin që të di se si të përmirësohet;
- o përmbledhëse – të dhëna në fund të periudhës (ose të kapitullit) me qëllim informimin e nxënësve për çfarë kanë arritur.

9.3 Kriteret e vlerësimit të detyrave

Kriteret e vlerësimit mësuesi i vendos në varësi të llojit të detyrës. Më poshtë është paraqitur *një shembull* për kriteret e vlerësimit të një detyre.

	Kriteret për vlerësimin e një detyre me 10 pikë			
Kriteret i vlerësimit	Niveli 1 Dobët 0-2 pikë	Niveli 2 Mjaftueshëm 3-5 pikë	Niveli 3 Mirë 6-8 pikë	Niveli 4 Shumë mirë 9 -10 pikë
Fokusi te detyra dhe burimet e përdorura	<i>Nxënësit rrallëherë fokusohen te detyra e tyre. Informacioni është i gatshëm. Përdorin një burim për të gjetur informacione.</i>	<i>Nxënësit dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. Mbledhin disa informacione nga dy burime të ndryshme.</i>	<i>Nxënësit janë të fokusuar te detyra e tyre Mbledhin informacione nga të paktën dy burime të ndryshme.</i>	<i>Nxënësit janë të fokusuar te detyra e tyre. Mbledhin informacion nga të paktën dy burime duke krijuar komente intuitive dhe origjinalitet në përgatitjen e detyrës.</i>
Zgjidhja artistike/pamore	<i>Zgjidhja përmban shumë gabime.</i>	<i>Zgjidhja përmban disa gabime të rëndësishme.</i>	<i>Zgjidhja përmban pak gabime .</i>	<i>Zgjidhja nuk përmban gabime.</i>
Organizimi i materialit	<i>Materiali është i ç´organizuar dhe rrëmujë.</i>	<i>Materiali është organizuar mirë por jo gjithmonë krijon lehtësi të kuptuari.</i>	<i>Materiali është i organizuar mirë dhe në shumicën e rasteve krijon lehtësi të kuptuari.</i>	<i>Materiali është i organizuar shumë mirë dhe krijon lehtësi të kuptuari.</i>